

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XXV. évfolyam 1. szám

BUDAPEST

2016. január-február

Lelki útravaló 2016-ra

A 23. zsoltár nyomán

*Még ha nem is tudnám,
hol talál majd nyugalmat lelkem
e gonosz időkben,
és ha arcomat sűrű homály borítaná el,
gond, csalódás, megrettenés felhője,
s ha napszálltakor is nyugtalan lenne
a szívem,
tudom, tudom, tudom,
Te fogsz akkor is majd
jótevő kezdeddel
betakarni, megnyugtatni engem.
Irgalmaid árnyékában rejsz hát el engem,
mikor nem lesz menedékelem.
Jóságod legyen lelkem védőpajzsa,
sebeimre gyógyír Igéd balsama.
Mert ha kelet felé megyek, ott vagy,
ha nyugat felé, ott is észreveszlek,
ha északon működsz, meglátlak Uram,
ha délre fordulok, ott is látom áldó kezéd.
Tied az életem kettőezer tizenhatban,
mint volt kezdetben, s lesz a végen,
ha majd zarándok utamat itt bevégzem,
mehallván fenséges égi zenédet.
Addig is, mindvégig ezt kérem:
Jó Uram, én Istenem,
nyugtasd meg magaddal
zaklatott szívem.
Ámen.*

(drbl)

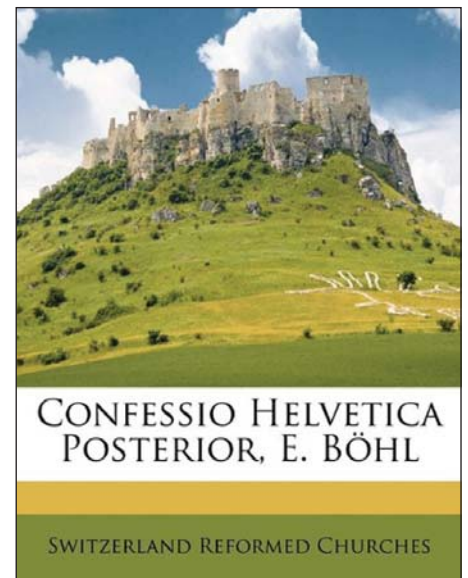
450 éve a világ reformátusságának közös kincse

II. Helvét Hitvallás

Svájcban, akkori nevén Helvéciaiban Zürich állam református egyháza 1536-ban fogadta el az I. Helvét Hitvallást (Confessio Helvetica prior), amit a város vezető lelkésze, Bullinger Henrik szövegezett meg. Eredetileg a református nyitás és a megegyezés keresés volt a lelki mozgatórugó, hogy a lutheránusokkal sikerüljön uniót tető alá hozni. Ennek érdekében még 1536. január 30. és március 4. között Bazelben jöttek össze Zürich, Bern, Bazel, Schaffhausen, St. Gallen, Konstanz, Biel küldöttei, s olyan, akkor már neves teológusok, mint Martin Bucer és Wolfgang Capito Strassburgból. A 27 fejezetből álló latin irat a *belső protestáns közeledést* próbálta segíteni. Bullinger mellett Simon Gryneus, Leo Jud, Kaspar Megander, Oswald Myconius is belemártotta lúdtollát a ténnyé az egyes tételek megfogalmazásához. A német fordítást Leo Jud készítette. Svájc egy akkor újonnan belépett szövetségi állama, Genf reformátora, Kálvin János hasonló elveket vallott, mint a zürichiek. 1549-ben Kálvin János Zürichbe utazott, és Bullinger Henrikkel egyeztetett tanításait, és aláírták a Zürichi Egyezményt (Consensus Tigurinus). Hamarosan aláírták ezt a svájci református kantonok is. Azóta beszélhetünk református egyházról.

1561-ben Bullinger Henrik saját személyes hitvallásaként megírta a II. Helvét Hit-

vallást (Confessio Helvetica posterior), amit 1564-ben adott át a Zürichi Városi Tanácsnak lelki testamentumaként. Akkor 62 éves volt, s még Isten 9 évet adott neki. III. Frigyes pfalzi református német választófejé-

delemnek a német birodalmi gyűlés előtt kellett igazolnia igazhitű keresztyén voltát. Ezért 1566-ban a II. Helvét Hitvallást kérte el a helvéciai reformátusoktól és azt terjesztette a birodalmi gyűlés elé. 1566 márciusá-

*Nem önmagának élt
és nem önmagáért.
Krisztus követségében
építeni akart – búcsú
a 100 évesen hazatért
Dr. Tőkés Istvántól*

(5. oldal)

*Kárpátalja:
Menni vagy maradni?
Maradni és
Krisztust szolgálni!*

(12. oldal)

*Hűség: köszönjük
Dr. Erdélyi Géza
felvidéki
ny. püspöknek
az őszinte szót és
az őszinte látleletet*

(23. oldal)

ban a Hitvallás nyomtatásban is megjelent. Mivel Bullinger eleve latinul fogalmazta meg hitvallását, így semmi nehézséget sem jelentett a latin nyelvű műveltségű nyugaton annak megértése. A birodalmi gyűlés elfogad-

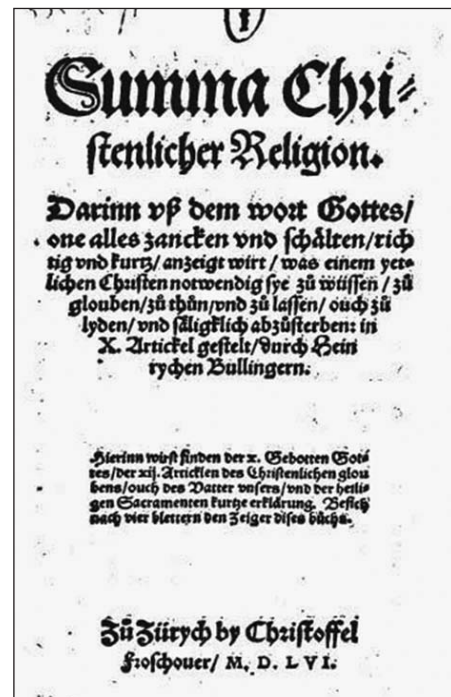
ta, mint a német reformátusok hitvallását. Csakhamar a skót, lengyel, osztrák, magyar reformátusoknak is hitvallásos irata lett, később a világ szinte valamennyi református egyháza felvette hitvallási iratai közé. Hivatalos birodalmi elfogadásától kezdve nevezték a reformátusokat *helvét hitvallású evangélikusoknak* (H.B.), míg a lutheránusokat *ágostai hitvallású evangélikusoknak* (A.B.). Ez például ma is így van Ausztriában, Szlovéniában és Horvátországban. Bullinger lelképásztori habitusát, hitének bölcsességét találónan jellemezte egy hite miatt üldözött menekült, aki Zürichben talált menedéket. Patrik Müller 2004-ben írt könyvet Bullingerről, a reformátorról, egyházpolitikusról és történésről. Ebben idézte a hite miatt migránssá lett atyafit: „Nincs senki, akiről annyira szívesen írnék, mint Bullinger mesterről. Baráti szívéért szerettem, páratlan tudásáért, mély kegyességéért...”. 1858-ban jelent meg Svájcban Carl Pestalozzi református lelkész és történész 650 oldalas könyve „Heinrich Bullinger – Élete és válogatott írásai” címmel. Ezt a könyvet még többször fogjuk idézni ebben az évben, éppen így Kálvin levelezését, akivel szintén kapcsolatban állott Bullinger. Több mint félszáz levelet váltottak, a genfi reformátor őt *zürichi Antistes*-nek, Zürich lelki előljárójának nevezte. Kálvinhoz lelkileg és teológiailag is közel állt. A genfi reformátor halála évében (1564) utoljára még két lelkésztestvérének írt levelet: Bullingernek Zürichbe betegségről és a nagypolitikáról, április 6-án. Majd pár sort Farelnak Neuchatelbe május 2-án. A Bullingerhez írt levelet így fejezte be Kál-

vin: „A köhögés és a légszomj elveszi a hangomat, nem tudok már diktálni. Éljen boldogan, tiszteletes testvérem, Isten embere, kolégáddal és egész házad népével. Az Úr őrizze meg egészségedet, tegyen mind gazdagabbá az Ő jótéteményei által, és támogasson titeket erejével... A Te Kálvin Jánosod”. Bizonyára ennek a levélnek is szerepe volt abban, hogy Bullinger két év múlva megírta szellemi-teológiai testamentumát, végrendeletét, a II. Helvét Hitvallást. Milyen különösek Isten útjai! De mindig célhoz vezetnek.

Az 1567. február 24-én összeült debreceni zsinaton őseink két hitvallást alkottak és fogadtak el, harmadiknak a II. Helvét Hitvallást, amely nemzetközi tekintélyt és elismertséget jelentett számukra. Külföldön is rögtön tudták azonosítani őket, hogy milyen felekezetiük, ha mondták vagy írták, hogy ők helvét hitvallású evangélikusok. Ez testvéri közösségbe kapcsolta őket más országok helvét hitvallású evangélikusaival. A magyar reformátusokat 1881-ig hivatalosan így hívták, akkor változott nevük „evangélium szerint reformált”-ra, amit „ev. ref.”-nek rövidítettek. A református nevet az 1904. évi református törvénykönyv megalkotásakor alkalmazták önmaguk megnevezésére eleink, amit aztán a hatóságok is átvettek. Mivel a II. Helvét Hitvallás 1566 márciusában nyomtatásban megjelent, az igen hamar, még abban az évben eljutott Magyarországra és ismertté vált annyira, hogy az 1567. február 24-én összeült debreceni zsinaton a reformátusság azt hivatalos hitvallási iratául fogadta el.

A II. Helvét Hitvallás 30 fejezetből áll. Minden fejezet címe meghatározza annak tartalmát. A fejezetben belül a tételes kifejtés során egy-egy bekezdés mellé széljegyzetként a bekezdés összefoglalását is megadták. Mostani kiadásunkban ezek a fejezeteken

belüli alcímek a szövegbe vannak iktatva jól megkülönböztethetően. Ha valaki a fejezet címét elolvassa és utána a bekezdések élén lévő alcímeket, már világosan láthatja a fejezetben tárgyalt kérdés vázlatát. Ez megkönnyíti az emlékezetbe vésést, illetve később a keresett hely megtalálását. Talán nem járunk messze a történelmi igazságtól, hogy Isten akaratából a II. Helvét Hitvallás lett az egyik olyan irat, amely a reformátusságnak az egyházpolitikai karakterét, önállóságát és súlyát megadta. Előbb a német birodalom-

ban, majd Európában, s aztán a nagyvilágban. Képpel szólva: a Heidelbergi Káté lett a lelki kenyér, a II. Helvét Hitvallás a református passport, lelki útlevél.

Dr. Békefy Lajos

Kedves cikkíróink szíves figyelmébe!

Szerkesztőbizottságunk örömmel üdvözli olvasóink közlésre szánt cikkeit, beszámolóit. Tekintettel azonban arra, hogy a lap terjedelmével úgy kell gazdálkodnunk, hogy abban helyet kaphasson minél több belföldről és határon túlról beküldött cikk, kérjük, hogy a terjedelem képekkel együtt lehetőleg ne haladja meg a nyomtatott A4-es oldalát, mintegy 30 sor terjedelemben. Lehetőleg minden cikkhez küldjenek képet is, és ha egy mód van rá, digitális formában küldjék a szöveget és a képe(ke)t, e-mail mellékleteként.

Szeretnénk egységessé tenni a Szentírásból vett idézeteket úgy, hogy azok a Kálvin Kiadó által 2014-ben megjelentetett revideált új fordításból (RÚF) származzanak. Ha a szerző másik fordításhoz ragaszkodik, azt jelezze a szövegben, zárójelben, pl. így: (Károli ford.) Az igéket ugyanezen kiadású Szentírás lábjegyzeteiben látható hivatkozással idézzük (pl. 5Móz 17,6), tehát ne római számmal, és a könyv rövid neve után pont nélkül adjuk meg az igehelyet.

Végül, ami a szövegeket illeti, szíves figyelmükbe ajánljuk Kosztolányi útmutatását: „Az olvasót egy másodperc ezredrészéig sem szabad bizonytalanságban tartanunk!” Kérjük tehát a homályos utalásokat és a nem egyértelmű megfogalmazásokat.

Szeretettel, áldáskívánással és szorgalmas cikkírást kérve határainkon innen és túl
a Szerkesztőbizottság

Az Ige körül

A keserűség gyökere

Városiasodó társadalmunkban már gyakran a falusi udvarokból is eltűnnek a zöldségeskertek, s helyüket kiköveztet, lebetonozott autóbeálló vagy kerti bútor foglalja el alatta fehér zúzottkővel. Ami még zöld marad a kertből, az legfeljebb a szépen nyírt gyeppel vagy díszbokor sor. A nagyvárosi környezetben élő ember számára még távolabb került a növények ápolásának gondja. A városi parkokat szakemberek gondozzák, és ha otthon a cserépben elhervad a virág, kidobjuk, és újat veszünk helyette.

Így már a Biblia hasonlatai, metaforái a ma embere számára néha értelmezésre szorulnak, hogy igazi tartalmukat megértsük. Míg annak a kornak az embere, amelyben a bibliai iratokat lejegyezték, mindennapi tapasztalatából ismerte a növénytermesztés, állattenyésztés – de akár a csillagok milliárdjait ragyogató sötét éjszaka – szépségét, rejtélyeit, addig ma már csak a szakterületen dolgozók találkoznak vetőmaggal, palántával, gyomnövényvel, vagy születő kis borjával, báránnyal, és szembesülnek a növények, állatok ápolásának mindennapi gondjával. Nem személyes tapasztalat többé, hogy kártevők támadják a termést és az állatállományt, amely ellen időben védekezni kell, vagy, hogy gyomok ütik fel a fejüket a haszonnövények között, amelyeket el kell onnan távolítani. A háziállatoktól már nem a vadállatokat kell távol tartani, de a baktériumok, gombák, élősködők is hasonló veszélyt jelentenek számukra. S hogy a csillagokról is megemlékezzünk, fényszennyezett éjszakáinkon legfeljebb egy-két fényes csillag ragyogása tör át, így Ábrahám is meg tudná számolni örökségét. Nem így volt ez azonban az ő idejében, hisz „Tekints fel az égre, és számláld meg a csillagokat, ha azokat megszámlálhatod” – szólott hozzá az Úr, és hozzátette – „Ennyi utódod lesz!”

Nos, amikor a Zsidókhoz írt levél szerzője arról ír, hogy „Ügyeljetek arra, hogy senki se hajoljon el Isten kegyelmétől, hogy a keserűség gyökere felnövekedve kárt ne okozzon, és sokakat meg ne fertőzzön” (Zsid 12,15), akkor egy metaforát használ: a keserűség gyökere. Ha a keserűség növény lenne, akkor annak a földalatti, nem látható része lenne a gyökere. A gyökér ugyan nem

látható, de azért a szerepe fontos a növény életében – mondhatni, bizonyos szempontból fontosabb, mint a föld felszíne feletti képződmények, a szár, a levelek, a virágok vagy a termés. Még a kultúr-kertjét gondozó mai ember számára is tapasztalat, hogy a fű nő, nyírni kell, s ha levágom a felszíni zöldjét, a gyökérből új fűszálak sarjadnak. S bármilyen gondosan választottuk is meg a vetőmagot, idővel a fűszálak között megjelennek a gyomok is. Nem segít eltávolításukon, ha csak a talaj feletti részüket vágjuk le. Újra – sok esetben még jobban megerősödve – felütik fejüket. A tarack-félék szétküldik gyökereiket a föld alatt, s itt is, ott is felszínre törnek. Ha csak a felszínen irtjuk, avval szinte „bátorítjuk” a terjeszkedésüket. Más gyomokat viszont éppen az elhanyagolásuk „bátorít” terjeszkedésre úgy, hogy virágba borul – még szép is –, de azután termést hoz, amit a szél szertevisz, és meggyökereszik még a szomszéd kertjében is. Csak az segít, ha gyökereitől szabadulunk meg tőlük.

* * *

A keserűség azonban nem növény, csak a tulajdonságai hasonlók. Fajtája sokféle – mint a gyomnövényeknek is –, táptalaja pedig a szívünk. Belehull a keserűség magja, s ha még frissiben ki nem gyomláljuk (gyomlál szavunk is erre utal), gyökeret ereszt, és lassan behálózza egész gondolatvilágunkat, sőt emberi kapcsolatainkat is.

Megkeseredhetünk a magányunkban, de keserűséggel tölthet el az állandó pörgés, az elcsendesedés lehetőségének hiánya is. Belekeseredhetünk a sikertelenségbe, az állandó szélmalomharcba. Hányan szenvedünk attól, hogy szeretetünk nem talál viszonzásra azoknál, akikre – úgy érezzük, hogy – ráparazoltuk azt. Keserű irigységnek nevezzük azt a lelkiállapotot, amikor mások sikerét saját kudarcunkként éljük meg. A testvéri együttlét jó ízét tudja megkeseríteni – élvezhetetlenné tenni – a gyülekezeten vagy családon belüli harag, ellenségeskedés. Megkeseríti emberi kapcsolatainkat az is, ha elvárásokat támasztunk egymás iránt, és azok nem teljesülnek.

A keserűség magja tehát bőven hull, s hogy szívünkbe is bejusson, azt el nem kerülhet-

jük. A Szentírás azonban nem áll meg a tény-megállapításnál, hanem rögtön a „gyomirtó” megoldásokat is hozzá csomagolja.

Először is azt mondja, hogy még addig kezeljük, míg fel nem növekszik, mert – mint láttuk – akkor már erős a gyökere, esetleg már szerte is ágazik, mint a tarack, vagy szárba szökken és termést hoz, amit a szánkkal, viselkedésünkkel szétszórunk, és így sokakat megfertőzünk. Erre figyelmeztet Pál apostol, hogy: „Semmiféle bomlasztó beszéd ne hagyja el a szátokat, hanem csak akkor szóljatok, ha az jó a szükséges építésre, hogy áldást hozzon azokra, akik hallják” (Ef 4,29).

Ilyen áldást hozó, jó gyomirtó Isten igéje. Tisztogatást képes végezni saját szívünkben, illetve – ha látjuk más keserűségét – az ő szívében is. „Mint az aranyalma ezüstitányéron, olyan a helyén mondott igé” – tanácsolja a Példabeszédek írója. (25,11) Érdemes ezért sok-sok aranymondást könyv nélkül is megtanulni, hogy majd a Szentlélek eszünkbe juttassa, amikor eljön annak az ideje.

További gyommagvakra hívja fel figyelmünket Pál apostol az Efézusi Levélből idézett vers folytatásaként: „Minden keserűség, indulat, harag, kiabálás és istenkáromlás legyen távol tőletek minden gonossággal együtt.” Ezeknek hatásos ellenszerét is megmondja a következő versben: „Viszont legyetek egymáshoz jóságosak, irgalmasak, bocsátsatok meg egymásnak, ahogyan Isten is megbocsátott nektek a Krisztusban” (Ef 4,31-32).

* * *

Minden eddig felhozott figyelmeztetés és jó tanács nem lenne egyéb, mint jámbor, humanista bölcsekedés, ha az alapja nem éppen az a tény lenne, hogy Isten is megbocsátott nekünk Krisztusban. Ez a legfőbb oka annak, hogy mi is kivethetjük – és képesekké is tesz Krisztus, hogy kivessük – a keserűség magjait, s minden egyéb kártevőt, mielőtt még gyökeret verne, vagy szállást venne szívünkben.

Életünk kártevőitől nem ment meg más, mint „hogy hatalmasan megerősödjék bennetek a belső ember az ő Lelke által; hogy Krisztus lakjék szívetekben a hit által, a szeretetben meggyökeresve és megalapozva képesek legyetek felfogni minden szenttel együtt: mi a szélesség és hosszúság, magasság és mélység; és így megismerjétek Krisztusnak minden ismeretet meghaladó szeretetét, hogy Isten mindent átfogó teljességére jussatok” (Ef 3,16-19).

Alapigénk úgy fogalmazza ezt meg, hogy „Ügyeljetek arra, hogy senki se hajoljon el Isten kegyelmétől!”

Dr. Viczián Miklós

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVEISEG LAPJA

Szerkesztőség:
Budapest, VII. Vilma királyné-út 5.
Telefon J. 340-43.
Kiadóhivatal: Hermina-út 37.

Főszerkesztő:
DR. BALTAZÁR DEZSŐ
Felelős szerkesztő:
SZABÓ IMRE

A Magyar Presbiter az összes presbitereknek
és ORFÉ-sz. tagdíj fejében jár.
Kérjük a presbitériumokat, hogy ezt a tag-
díjat, amely évi 1 P. mulhatatlanul küldjék be.
Akiének saját címére megy a lap, azoktól 1.20
P. beklüldését kérjük.

Bibliás magyarok

Mínta csak a mostani *Presbiter* számát olvasnánk, olvassuk lapelődünkben, a *Magyar Presbiter*ben:

„Néhány esztendővel ezelőtt az egyik budapesti templomban előadássorozat volt a Bibliáról. Ugyanakkor az előadásokat rendező lelkipásztor kérdést intézett a hallgatósághoz és a főváros minden társadalmi osztályához tartozó református hívekhez, hogy adjanak írásban feleletet erre a két kérdésre:

Mi nekem a Biblia? és Hogyan olvasom a Bibliát? – Ezekből a válaszokból adunk közre itt egynehányat.”

* * *

Most csak *Hegedűs Lóránt*, a tudós jogász, közgazdász, pénzügyminiszter, szak- és szépirod (1872–1943) feleletét idézzük:

„A Biblia egy óriási hegy, mely sok rétegből rakódott le, s mint a geológus tudja, hogy ha a gránitot eléri mélyfúrásával, akkor nem mehet tovább, mert az az őskőzet, azonképpen Jézus szeretete az az őskőzet, melyen a Biblia egész nagy hegye alapszik. Jézus nélkül sem az Új-, sem az Ótestamentumnak nincs értelme.

Jézusnak tanítványai voltak, közöttük három nagy apostol: Pál, Luther és Kálvin. Egyikük sem látta soha Jézust, de mind a három megértette. Ezért nem Kálvin alapította a mi vallásunkat, sem Pál apostol nem szuggerálta bele Jézust a történelembe, amint azt a francia filozófus, Comte Ágost írta, hanem Jézus az, ki a hegyi be-

szédben mindenek fölé emelkedve meg-alapította egyházunkat.

Ahhoz azonban, hogy valaki Jézust megértse, nem elég az, hogy hetenként vagy ünnepeken egyszer elmenjen a templomba, ott benézzen a kalapja bélésebe, s azt higgye, hogy imádkozott. Aki szívét nem tárja ki Jézusnak, s nem folytatja a szeretet munkáját, az nem protestáns, és nem keresztyén.” Megjelent a *Magyar Presbiter*, 1932. május havi számának 8. oldalán.

* * *

Hegedűs Lóránt számos közgazdasági munkája, tanulmánya mellett Kossuthról és Széchenyiről is könyvet írt, de vallásos

tárgyú írásokban is bővelkedett, ilyen például: *A könyvek könyve*. Budapest, 1930, 1320 példányával, vagy az *Uram Jézus!* Budapest, 1934. Ravasz László püspök előszavával, mely németül és angolul is megjelent.

Budai villájában, illetve annak kertjében rendszeres bibliakört tartott. A más felekezeteknek is magyarázva elfogulatlan-ságát, gyakran hangoztatta: „...én magam vagyok az, aki legkíméletlenebbül korbácsolom [...] különösen azokat a presbitereket, akik leélik az életüket, és nem olvassák a Bibliát. Hát akkor miben, miért reformátusok? – de egyet ne feledjenek el soha [...]: a zord időkből mi [reformátusok] voltunk a nemzet ellenállási tartaléka.”

Majd a fasori templomban 1932. március 15-én tartott beszédében bizonyoságot téve fűzi hozzá:

„Az én bankár és egyéb pénzügyminiszter barátaim azt mondják, amikor Bibliát magyarázok, nem elég neked ez a rengeteg vesződség, a bankokkal, a gyárakkal, írással, minek fárasztod magad még ezzel is, mi közöd neked még ehhez is? – Először is az a közöm hozzá, hogy mindig élvezek akkor, ha megmondom az én tanúbizonyoságomat, mert nekem ez nem fáradtság, hanem lelki felemelés; nekem azonban más közöm is van ehhez, mert biztosítani akarom a magam és utódaim ittmaradását ezen a földön. Ezt nem tudom biztosítani, ha lefűrészelem az őseink által ránk hagyott magyar hit és szabadság ágait.”

„Mindaddig, amíg a fajunk azokat az alapokat nem rendíti meg, amelyekre áll, ha mi protestánsok ki tudunk tartani tisztességgel és merünk tanúbizonyoságot tenni a mi hitünk mellett, ha tudjuk azt, hogy nekünk a szabadság az egyetlen fény, amelynek a tűzénél melegedni fogunk, akkor el fog következni Magyarországnak az a felderülése, amelyért egyedül érdemes élni.” *Magyar Presbiter*, 1932. március hó, 7. oldal.

Dr. Kis Domokos Dániel

Imádság családomért

Köszönöm, Istenem, azt a kiváltságot, hogy gyermekeket bízál reám! Kérlek, segíts a Te bölcsességgeddel nevelnem őket, hogy teljes szívükből szeressenek Téged és azzá válhassanak, amit Te már jó előre tökéletesen megterveztl számukra! Tölts be, Uram, a Tőled jövő türelemmel és gyengédséggel, hogy taníthassam és felkészíthessem őket az élet kihívásaira és viharaira! Áldd meg őket a jóban való tartással és a Benned való állandó bizalommal! Ámen!

Közli: **Dr. Gál Imre** presbiter
Kőröshegyi Református Egyház

„Krisztus követségében építeni akart... ez volt az ő életcélja” Százéves korában Kolozsvárott elhunyt D. Dr. Tőkés István

Főhajtásunkat, tiszteletadásunkat lelkipásztorként és a Presbiter c. lap szerkesztőbizottsága nevében D. Dr. Tőkés István élete, életműve előtt, Gondviselő mennyei Atyánk iránti hálánkat érte, s együtt érző megbecsülésünket a Tőkés család minden tagjának legméltóbban úgy fejezhetjük ki, hogy az idén 450 éves II. Helvét Hitvalláshoz írt két-kötetes magyarázatos művéből őt magát idézzük. A református világ szimbolikus iratát a 400. évfordulóra, 1966-ra tekintettel két év múlva két kötetben adta ki a Romániai Református Egyház, melyhez ő írt magyarázatot Bullinger Henrik, a hitvallás zürichi szerzőjének művei alapján. Szóhasználatában egyszerűen Helveticának nevezte a művet. Magyarázatával az volt a célja, hogy rajta keresztül Krisztus evangéliuma egy újabb csatornán át ömölhessen bele az Anyaszentegyház életébe. Munkájának „konkrét háttere a Hitvallás megjelenésének 400 éves fordulójára, azaz a visszatekintés. Azonban a magyarázat magában hordozza az előrenézés reményességét is, tudniillik a gyülekezetek és az egyetemes Egyház építését”. A Helvetica bevezetésében Tőkés István leírta, hogy ez a nagy mű Bullinger személyes hitvallásának készült, majd a németajkú reformátusság közösségi hitvallásává vált, mára pedig egyetemes református hitvallássá lett. Találó elemzése és jellemzése szerint kifejezésre jut benne a svájci szerző Szentírás-szeretete, de Bullinger belső embere, egyszerű, szemléletes, érdekes gondolkodása is. Bullinger „néhánykor magával ragad, máskor megejtően föllindítja a szívet, és serkenti az akaratot. Magasan és mélyen jár, mivel a prófétákkal és az apostolokkal együtt fel tudott emelkedni és alá tudott szállani a tudományos alázat szentségébe. Tudományosságában egyszerű, s egyszerűségében fundamentumosan tudós, azaz saját korának minden igénybe vehető fegyverzetét használó Krisztus-tanú. Nem önmagának élt, és nem önmagáért. Krisztus követésében építeni akart”. Majd hozzátette: „e sorok írója szavakba nehezen foglalható ajándékot nyert a 12 éven át folytatott tanulmányozásból”. Akarta vagy nem, Tőkés István belefogalmazta magát Bullinger nagy műve, egyházunk szimbolikus irata bevezetőjébe. Amit a zürichi református hitvallásalkotóról írt, azt most mi róla írjuk: Nem önmagának élt és nem önmagáért. Krisztus követségében építeni akart. „Építeni az egyént, a gyülekezetet és az una sanctát! Ez volt az ő életcélja”. Legyen emlékezete áldott és sokakat elkötelező Krisztus erdélyi s kárpát-medencei református népe hűségese szolgálataira!

***

Kolozsvári otthonában, gyermekei és unokái körében 2016. január 15-én, pénteken elhunyt Tőkés István református lelkész, egyházi író, teológiai professzor, az Erdélyi Református Egyházkerület volt püspökhelyettese. Tőkés István 1916. augusztus 8-án született Székelyföldön, a háromszéki Málnáson. Középkolai tanulmányait a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumban végezte, majd a kolozsvári református teológia elvégzése (1938) után külföldi tanulmányútra ment. Németországban és Svájcban képezte magát, ahonnan Vásárhelyi János egykori püspök hívta vissza Erdélybe. 1940 augusztusá-

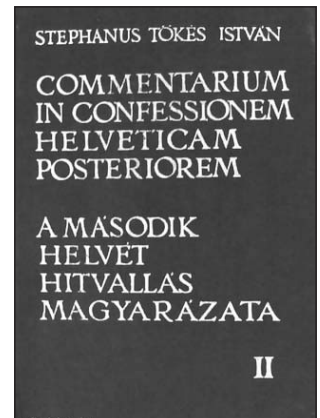
ban kinevezték püspöki titkárnak Kolozsvárott. E megbízással párhuzamosan volt főiskolai lelkész 1945 decemberéig. 1945-ben az Erdélyi Református Egyházkerület központjában létrehozott egyházigazgatói, előadó tanácsosi állást nyert el, amelyet 33 évig töltött be. 1973-ban fogadta el a kolozsvári Protestáns Teológia Tanácsának meghívását a Református Újszövetségi Exegézis és Bibliai Teológia tanszékére, nyilvános, rendes professzori minőségben. Az intézet vezetősége Tőkés Istvánt erre a szolgálatra már az 1960-as években is javasolta, de az állami hatóságok visszautasították a kezdeményezést. Professzori megbízatását tíz éven át töltötte be, 1983 novemberéig,

amikor is külső nyomásra, 67 éves korában nyugdíjazták. Tőkés István is szembeszállt 1989 májusában a kommunista típusú egyházi vezetéssel. Egy gyűlésen felállt és a következőket mondta: „Aki az Úr Krisztus akaratával elmentésen tevékenykedik az egyházban – akár püspök, akár más beosztású, vagy legyen állami szerveknél képviselő –, annak nem szabad engedelmelkedni.” Több mint száz tanulmányt írt, megjelent 15 önálló kötete, amelyek közül kiemelkedik az 1948-ban megírt, a Román Népköztársaságban élő Református Egy-

ház statútuma első főrész. Továbbá a Második Helvét Hitvallás magyarázata (latin-magyar bilingvis szöveg), a Bibliai hermeneutika története c. doktori dolgozata, a Korintusiakhoz írt első és második levél magyarázata, valamint a Hétköznapok és ünnepnapok című prédikációs kötet. A kolozsvári Református Szemle szerkesztője volt több mint tíz éven keresztül, 1978-ig, 1969-ben megalapította a folyóirat Gyülekezeti mellékletét.

Az 1989-es romániai forradalom után 1990. március 19-én megalakult Kolozsváron a Romániai Magyar Kereszténydemokrata Párt, elnökévé Tőkés Istvánt választották, e tisztséget 1992. december 19-ig vállalta, önként lépett vissza. 2002-ben Károli Gáspár-díjjal, 2006-ban Pro Ecclesia díjjal tüntették ki, 2011-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét, 2012-ben a Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetést kapta.

Tőkés István temetési istentiszteletét 2016. január 21-én, csütörtökön tartották a kolozsvári Farkas utcai református templomban, földi maradványait a Házsongárdi temetőben helyezték örök nyugalomra.

Dr. Békefy Lajos PhD
református lelkipásztor, közíró
a Presbiter felelős szerkesztője

(Források: MTI, wikipédia.hu, Stephanus Tőkés István, Commentarium... bevezetője, fotó: Krónika)

A keresztyén vallás summája

„...intek minden hívőt ... hogy kérjenek Istentől helyes és nyugodt lelkiületet ... tanuljanak meg istenfélőn és alázatosan élni, egyszerűen és helyesen hinni, a hitről józanul, szerényen és istenfélelemmel szólni, úgy, hogy szívükben megnyugodtak és Istennel megbékéltek.”

Bullinger: A keresztyén vallás summája, Előszó

A főnti idézetből először négy szót szeretnék kiemelni. *Kérni, élni, hinni, szólni.* Bullinger mindenekelőtt az imádságra helyezi a hangsúlyt. Miért? Mert tudja, hogy amelyek a felsorolásban következnek, keresztyén lelkiület nélkül lehetetlen. És tudja azt is, hogy ezt mi nem vagyunk képesek megvalósítani, egyedül Isten kegyelme adhatja meg nekünk. Vagyis nem várja el, hogy önerőből produkáljunk valami izzadságszagú vallássosságot – magunktól ugyanis csak erre vagyunk képesek –, meg akar kímélni bennünket egy megfelelési kényszerből fölvett igától. Ezért buzdít arra, hogy mindenekelőtt forduljunk Istenhez, és csak ezután tér rá a kegyesség tényleges gyakorlatára. Mit jelent ez? Istenfélő alázatos életet, a Kijelentésre épülő helyes hitet, átgondolt, visszafogott, azaz nem dicsőségre vágyó bizonyágtételt.

Azt is mondhatjuk: íme a keresztyén élet tömör és egyszerű összefoglalása. Persze tudjuk, bármilyen egyszerűen hangzik is, mind ezek megélése sokkal összetettebb és nehezebb. Elég, ha csak arra gondolunk – csak-hogy mindjárt az elején kezdjem –, sokszor épp a nyugodt lelkiület hiányzik a legjobban. Bizony, lelki ingázásban élünk. Hol erre, hol meg arra figyelünk, s a hangsúlyok meglátása, kijelölése, meghatározása óriási feladat. És épp ez mutat rá az imádság szükségességére. Ugyanis mindannyian élünk, hiszünk, szólunk. E három mindnyájunkat összekapcsol. Aki közöttünk van, az él, az hisz, az szól. Ez a hitetlenekre is érvényes. De van-e különbség? Az életvitelünkben, a hitünkben, a beszédünkben. A különbség hiánya tesz ugyanis hiteltelenné bennünket. Éppen ezért a reformátor az intést itt nem fejezi be, mert

azt is tudja, hogy mindehhez isteni válasza van szükség. Mi ez a válasz? A megbékélés. Ezért hangsúlyozza: *úgy.* Nem véletlenül mondja Pál apostol: „*béküljete meg az Istennel!*” (2Kor 5,20). Isten megbékéltette önmagával a világot, és most rajtunk a sor, hogy mi is megbékéljünk vele, hogy legyen hiteles életünk, igaz hitünk és megfontolt szavunk.

Apostagi Zoltán

Sorsok – énekeink háttérében (VIII.)

Hallelujah!

„*Fiaim!*
Csak énekeljetek...”

Borkó Julianna
(1869–1947)

A drávaszögi Baranyában járva – manapság Horvátország – ne kerüljük el Laskót és főleg Kopácsot. Mindkettő annak a hatalmas természetvédelmi területnek

a peremén fekszik, mely a Duna és a Dráva egyesülése által képezett „Vadvíz-ország” világa. A nagy reformátorok – Sztárai Mihály, Szegedi Kis István – itt működtek. 350 év alatt nagyot, s talán többször is fordult a történelem kerekere. Kopács Borkó Julianna faluja nagy református eklézsia. Énekeskönyvünk Borkó Julianna sok éneke közül kettőt is tartalmaz. E falusi asszonyt fiatal korától kezdve sok gondal, bánattal, erős hittel és környezetére áradó felelős szeretettel ajándékozta meg Isten. A 411. ének kezdősora is sokatmondó: „Nem sokáig tart már földi bujdosásom.” A 454. „Ez a világ csak baj halma, nincs itt senkinek nyugalma...” (A 127 éneket tartalmazó „Buzgóság” című énekgyűjteményt a kopácsi asszonykör tagjai adták ki.) Alcíme szerint: Énekek, me-

lyeket Isten dicséretére, a saját és testvérelkek építésére részben összegyűjtögetett, részben szerkesztett: Borkó Julianna.

Ki volt Borkó Julianna?

Ez a kérdés már dr. Szabó Lajost, volt kassai, majd taktaszadai lelkészt, sárospataki professzort is foglalkoztatta. Borkó Julianna énekei szinte népdalok. Egyszerű mondatok. Vizuálisak. „Mint őz, szarvas a vizekre, / Vágyom azért oly helyekre, / Ahol lelkem nyugtot talál, / Jézusommal egy úton jár.”

A Vörös Hadsereg már átlépte a magyar határt (1944), Jugoszláviában pedig a partizánok elkezdték bosszúhadjáratukat a magyarok ellen, amikor Szabó Lajos kalandos úton Kopácsra ment. Tudta, hogy nem sok idő adatik Borkó Julianna megismerésére. Csupán néhány óra állt rendelkezésére. Neki köszönhetjük azt, amit manapság a költőről tudunk.

Néhány elemi osztályt végzett falusi asszony. 16 éves korában feleségül adták a falu leggazdagabb, de legzüllöttebb legényéhez. Két gyermekük született, mindkettő meghalt. A férj öngyilkos lett. A szülők is elhaltak. Idegösszeroppanást kapott. Amikor már lábadozni kezdett, három falusi asszony vigasztalta. Egyszer csak azt vették észre, hogy a beteg őket erősíti. (Nekik is sok bajuk volt.) Egyre többen keverték fel. Hamarosan be sem fértek a házba.

Ugyanis a szomszédos falvakból is érkeztek hozzá bánatos lelkek. Imádságai erősítették őket. Ezért is kapta a róla szóló frás ezt a címet: „*Drávaszögben könyörög valaki*”. Mindez még jóval az I. világháború előtt történt.

Trianon következtében létrejött a Szerb-horvát-szlovén királyság. Innen kitiltottak minden olyan lelkészt, aki nem ezen a területen született. Közel száz református eklézsia árvult el. Ágoston Sándor későbbi püspök felszólított minden Magyarországon tartózkodó, de délvideken született lelkészt, teológust, hogy térjenek haza. Eközben Borkó Julianna járta a drávaszögi falvakat. Énekeltek, imádkoztak. Ő pedig bizonyágot tett Jézus szeretetéről.

Mire Drávaszög minden gyülekezetének jutott lelkész, erős eklézsiák várták őket.

1991. március 15-én – néhány nappal a jugoszláv belháború kitörése előtt – igen népes egyházmegyei női konferencia volt Kopácson a Kultúrházban. Óránként rendőrautó jelent meg az épület előtt. Vajon mit csinálnak a magyar nők? A konferencia végén kimentek Borkó Julianna sírjához és énekei közül néhányat elénekeltek, például a 128-at. (A Jövel Szentlélek Úristen dallamára)

„*Isten Lelke! Téged kérünk! / Légy mindenkor hű vezérünk! / Tedd templomoddá szívünket, / Világosítsd értelmünket! / A jót Te munkáljad bennünk, / Oktass, segély híveiddé lennünk, / Oktass, hogy a hitetlenek, / Gonoszok el ne szédítsenek. / Benned, csak Te benned bízunk.*”

P. V.

Menekültügy, migráció bibliai és teológiai etikai nézőpontból (III.)

A késői modernitás az ipari társadalmakon belül is a lakossági mobilitást segíti elő, de ezt ellensúlyozhatja egy ellentétes mozgás is, amely a munkahelyeket telepíti a szabad munkaerő közelébe. Ez sajnos azzal a mobilitással is együtt jár, amely a fejlettebb országokból az olcsóbb munkaerő irányában mozog, így nem teremt hosszú távú stabilitást a munkaerőpiacon.

Az említett tendencia azt jelzi, hogy a globalizáció igazi veszélyét az a gazdasági dominancia jelenti, amely a fejletlenebb országokat ezeknek a gazdasági társaságoknak teljesen kiszolgáltatja. Nem véletlen, hogy az egyházak számára az etikai kihívást egy ilyen „új rabszolgaság” elleni fellépés jelentette. Az exodus motívum bibliai képe nemcsak az ún. felszabadítás teológiákban jelenik meg, hanem az ökumenikus találkozókban is vezérmotívuma. „Az igazságtalanság láncainak szétszakítása” (RVSz Accrai Nagygyűlés) annyit jelentene, hogy a migráció és menekülés okait kell megszüntetni, és annak a lehetőségét biztosítani, hogy mindenki a saját hazájában boldogulhasson.

A befogadás konkrét etikai problémái

A destruktív rendszerekkel szembeni tiltakozás nem felelteti el, hogy a menekültek és bevándorlók esetében konkrét emberi sorsokkal, tragédiákkal találkozunk. Ezért a segítséget sem lehet csupán általános kategóriákban megfogalmazni, mivel minden egyes szituáció más és más. A modern világban a segítség felelőssége nagyrészt az intézményekre hárul, amelyek sok esetben leveszik az egyén válláról a felelősséget. A menekültek befogadásával sem egyénileg találkozunk, hanem az erre illetékes állami fórumok döntenek róla. A népi közösségeknek ezt a kollektív felelősséget megtalálhatjuk már az olyan jézusi Igékben, mint az utolsó ítéletről szóló tanítás (Mt 25,31-46). A népek történelmi megmérettetésének egyik kritériuma, hogy „jővevény voltam és befogadtatok engem” (Mt 25,35/b). Itt a jelenlévő Krisztusról van szó, akin már most eldőlt a jövő. A megkülönböztetés és szétválasztás kritériuma tehát már most jelen van éppen azokban az apokaliptikus krízisekben, amelyek háborúkról és természeti csapásokról szólnak. Az ún. alapvető emberi jogokat és az emberi méltóságot tehát nemcsak a természetben (természetjog) látja a teológia, hanem a krisztológiában is. *Krisztus a menekült állapotban is sorsközösséget vállalt velünk (Mt 2,13-15), így a menekültek befogadásában mi vele vállaltunk közösséget.*

A pozitív történelmi példák azonban mindig olyan befogadható kisebbségről szólnak, amelyet meg kell különböztetni egy népvándorlásszerű folyamattól. Ez utóbbi számos szociáletikai problémát vet fel. Az nem lehet kérdés, hogy a keresztyén közösségek számára

a krisztusi szeretet parancsa az áldozat vállalását is jelenti és ezzel a nagyobb közösség számára is jellé és hegyen épített (menedék) várossá is válnak. Az viszont kérdéses lehet, hogy az önkéntes áldozatvállalás helyett mennyiben kényszeríthető rá egy nemzeti közösségre egy parttalan menekültáradat, amely már nem is befogadásról, hanem önfeladásról szól. *Az igazságosság és arányosság elvének egyensúlyban kell lennie a szolidaritás elvével.* Erre hivatkozik Pál is a jeruzsálemi gyülekezet részére való adakozásnál. *„Ugyanis azért, hogy másoknak könnyebbségük legyen, nektek ne legyen nyomorúságotok”* (2Kor 8,13). Az egyenlőség szerinti mérce itt a méltányosságot és arányosságot fejezi ki (*iszosz – egyenlő, méltányos*).

A végletes analógia a *bellum iustum*, az ún. igazságos háború klasszikus esete lehet, ami az önvédelem végső érveként (*ultima ratio*) jöhet szóba. A terrorizmus fenyegetettségében a szabad migráció hasonló veszélyt jelenthet egy-egy ország békés életére nézve. Ezen túl a nemzeti és nemzetközi érdekek összhangja az etika

örök dilemmája marad, amelyre a történelemben még nem született mindenki számára egyaránt kedvező megoldás. A jobb- és balsorsú nemzetek, a győztesek és áldozatok történelmi valósága nem válaszolható meg a teodícea körében. Isten nem azonos sem a történelemmel, sem a természeti csapásokkal. A Káté szerint azonban a gondviselő Istenbe vetett hit a történések és közöttünk „Isten atyai kezét” látja (HK 26. kf.). Ennek a segítő, gondviselő kéznek lehetünk egy adott helyen és időben mi is eszközei. Minden ilyen segítség természeténél fogva csak részleges és időleges lehet, amelynek határaival számolnunk kell. Ennél többről a keresztyén teológia és etika nem szólhat a menekültügyben sem.

Dr. Szűcs Ferenc

Ünnepközelben

Az elmúlt jubileumi év gazdag eseményei és azon belül is szervezeti életünk összekapcsolódása a Kárpát-medence erdélyi, királyhágómelléki, kárpátaljai, felvidéki szervezeteivel, illetve szerveződéseivel elevenen él a szívünkben. Sőt, Délvidékünket is ismételtlen meglátogatva, s kölcsönös jó szándékunkat ott is megfogalmazva, az egész történelmi Magyarországra kiterjeszhetjük a testvéri együttműködés szent és felelős, áldásokat hordozó hálóját.

Ha az is tudatosává válik bennünk, hogy a Kárpátokon belüli magyar reformátusságunk európai, sőt világviszonylatban is a maga lelki-szellemi egységében szinte egyedülálló jelenség, mely nem szakadozni, hanem éppen egyre erősebben összekapcsolódni kíván, csak hálaadással és csodálattal szemlélhetjük az Úr munkáját.

Református történelmi utunkon vétkeink, szenvedéseink, de Isten kegyelmének és megtartó hatalmának megtapasztalása folytán a bizonyosságoknak oly sok fellege vesz körül, hogy abból még ellenségeinknek s egy liberalizálódott Európának a megszólítására is indítást kaphatunk az Úrtól. A szolgálatban való növekedéshez viszont az Ő előtte való mélyebb meghajlással át vezet az út.

Az Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége közgyűléséről (II.)

Varga Pál, az Ulm-környéki magyar protestáns gyülekezet lelkipásztora beszámolójában elmondta, hogy maga a gyülekezet az ő megválasztása, 1980. óta működik. A presbitériumnak jelenleg 5 tagja van.

Gémes Pál, a württemberg tartományi magyar protestáns gyülekezet lelkipásztora Stuttgartban szolgál. Két helyen tartanak istentiszteleti alkalmakat: Stuttgartban (1947 óta) és az 50 km-re fekvő Heilbronnban, egy kisebb szórványgyülekezetben. Mindkét helyen havonta egyszer van istentisztelet, Stuttgartban évente 4-5 úrvacsorai közösséggel, 60-120 fő közötti részvétellel. Heilbronnban 9 és 45 fő közötti a látogatottság. A körzet közel 80 km-es sugarú kört jelent. Minden ősszel hétvégi vagy egynapos tematikus konferenciára kerül sor, 50 körüli résztvevővel. Az ifjúsági beszélgető kör havonta egyszer találkozik. A testvér gyülekezeti kapcsolatok is élnek: Felvidéken a sajtógömöri evangélikus gyülekezettel, Erdélyben a lukailencfalvi református gyülekezettel. (Utóbbi Marosvásárhely közelében található.)

Az észak-rajna-vesztfáliai protestáns egyház gyülekezetei közé tartozik Köln, Düsseldorf, Aachen, Münster, Bochum, Koblenz, Bielefeld. Münsterben a presbiterek bevonásával gyülekezet újjáépítés vált szükségessé. Az újjászervezés utáni első istentiszteleti alkalmon 18-an vettek részt, öröm, hogy közöttük sok a fiatal. Jó a reménység, hogy tovább bővül a gyülekezet, a presbitérium aktív, havonta egyszer van istentisztelet. 2011. november 27. óta Észak-Rajna-Vesztfália valamennyi magyar protestáns gyülekezetében Gulyás Márta lelkész nő végez szolgálatot. Kőrösi Csoma ösztöndíjasként Darabos Eszter végez szolgálatot közöttük, elsősorban a fiatalok között.

Az Észak-Németországi Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat részéről Menkéné Pintér Magdolna beszámolt arról, hogy hat gyülekezet tartozik hozzájuk: Hannover, Hamburg, Bréma, Braunschweig, Göttingen és Hildesheim. Viszonylag nagy területet ölel fel szolgálatuk. Lübeckben 2015 tavaszán volt magyarok találkozója, a protestánsok „felkutatása” folyamatban van. Egy hannoveri presbiter csak autóval tud Brémában egy nap alatt 4-5 családot végiglátogatni, de ennek nagy költségvonzata van. Ennek fedezete nem mindig áll rendelkezésre.

A svájci protestáns egyház életéről Kókai Csaba lelkipásztor számolt be. A „világi vezetés” mellett a lelkésznek nincs szavazata. Nagytiszteletű úr hat évvel ezelőtti Svájcba érkezésekor 7 gyülekezet tartozott a szövetséghez. Bielben másfél év óta nincsenek istentiszteletek, a lassan elfogyatkozott közösség miatt. St. Gallenben lelkész nő végez szolgálatot, így nagytiszteletű úr jelenleg öt gyülekezetben szolgál, pontosabban a 6. gyülekezte nem a svájci, hanem a németországi Freiburg. Bernben és Baselben havonta kétszer, a többi városban havonta egyszer van istentisztelet. A szövetség nagy változás előtt áll: a svájci protestáns egyház támogatása, mely eddig a magyar protestánsok között szolgáló lelkész javadalmának 2/3 részét finanszírozta, 2015-től kezdődően teljes mértékben megszünte-

tésre került. A lelkigondozói szolgálat változatlanul működik, így az istentiszteletek megtartása alkalmankénti helyettesítéssel oldható meg.

Deák Péter zürichi presbiter, korábban a városi tanács tagja elmondta, hogy a ma Zürichben működő 34 gyülekezetből – a tervezett egyházreform következtében – 2017-ig egyetlen közös gyülekezet lesz, összesen 90.000 taggal. Harminc évvel ezelőtt az összlétszám 180.000 fő volt. A „nagy” református Zürichben ma több a katolikus, mint a református. Az utóbbi három évben a zürichi protestáns gyülekezet „felélte” pénzügyi tartalékait. A jelenlegi pénzügyi tartalékok mindössze 2-3 évre nyújtanak elegendő fedezetet.

Szilágyi Szabolcs, a középsvájci régióhoz tartozó Luzern presbitere beszámolt róla, hogy gyülekezetükben az átlag életkor 45 év körül van. 26 fő tartozik a közösséghez. Zürichben 6000-7000 fős magyar közösség él, ott nagyobb a mozgáster anyagiilag, viszont Luzernben a 2016. évre nézve nagy kérdés, hogy miből lesz meg a működés anyagi fedezete. Meg kell erősíteni a kapcsolódási pontokat a magyar protestánsokkal.

Ravasz Ákos müncheni testvérünk hozzáfűzte az elhangzottakhoz, hogy Németországban az egyháztag adóalapjából automatikusan levonásra-átutalásra kerül az egyházi adó, de jelenleg Svájcban ez nem így működik.

Svédországban – amint Molnár-Veres Pál lelkész, a szövetség elnöke beszámolt róla – 2000-ben vált külön ténylegesen az egyház az államtól. 19 gyülekezetet számlál a közösség, nagyobb területen, mint Svájc, közel akkora területen, mint a jelenlegi Magyarország és Erdély együttvéve.

Kérdés, hogy az anyaországi testvéreink számára elveszett nyáj-e ez a közösség, vagy valamilyen formában számít-e még rájuk a magyar református egyház? Ha igen, ha egyházi szempontból nem is, de legalább a magyarság megtartása szempontjából, akkor ilyen kritikus helyzetekben kérdés, hogy mire számíthatnak. A támogatásnak kölcsönösnek kell lennie, most éppen nyugat-európai testvéreink kerültek pénzügyileg kilátástalan helyzetbe.

Itt is az adóhivatal vonja le az egyháztagoktól a járulékot, az éves bruttó jövedelem 1%-át. Égető a kérdés: mivel tud hozzájárulni a protestáns szövetség a magyar közösségek megmaradásához? Ezek hitbéli és nemzeti alapokon nyugvó anyagi kérdések. Elvárás a lelkészek felé, hogy úgy hirdessék az igét és úgy vezessék gyülekezteiket, hogy ebben a kettős felelősségben kell élni és ebből semmit nem szabad feladni. Felhívják-e a Magyarországról kitelepülni szándékozó magyarok figyelmét arra, hogy léteznek „kint” magyar közösségek, csatlakozzanak hozzájuk, támogassák őket, hogy ezek a közösségek életben maradhassanak?

(Folytatjuk)

Váczai Gábor

(Részletesebb beszámoló olvasható a Parókia portálon, <http://www.parokia.hu/hir/mutat/6751/>)

Sáfárság (II.)

Előadás a Mátrai kör örbottyáni presbiteri továbbképzésén

Amikor a gyülekezet építéséről beszélünk, gondoljunk a Károli Gáspár fordítása szerinti Példabeszédek könyvének 11. része 24-28 verseire.

24. Van olyan, aki bőven adakozik, és annál inkább gazdagodik; és aki megtartóztatja a járandóságot, de ugyan szűkölködik.
25. A mással jóltevő ember megkövérédik, és aki mást felüdít, maga is felüdüli.
26. Aki búzáját visszatartja, átkozza azt a nép; annak fején pedig, aki eladja, áldás van.
27. Aki jóra igyekszik, jóakaratot szerez; aki pedig gonoszt keres, ő magára jó az.
28. Aki bízik az ő gazdagságában, elesik; de mint a fa ága, az igazak kivirágoznak.

A gyülekezet építéséhez a lelkiek és az anyagiak egyaránt szükségesegek. Pál apostol Rómabeliekhez írott levele 12. rész 13. versében felszólít minket az adakozásra, amikor ezt írja: „A szentekkel vállaljatok közsséget szükségieikben”. Másutt, a Korintusbeliekhez írott I. levele 16. rész 2. versében pedig azt mondja, hogy „A hét első napján mindegyikőtök tegye félre és gyűjtse össze azt, ami tőle telik” – tudniillik, amikor elkövetkezik az adakozás ideje, ne akkor kelljen keresgélni és valamit adakozni. Azaz az adakozásra – benne a perselyadományra – előre készülnünk kell.

A Példabeszédek könyvéből felolvasott Ige az adakozásokról, és azok mértékeiről beszél. Az adakozás régebben nem csupán pénz formájában történt. Volt, aki búzát adott, volt, aki tűzifát, más pedig jót cselekedett, s megint más, ami a rendelkezésére állt. Az biztos, hogy ha ajándékba adunk pl. egy kosár gyümölcsöt, akkor a legszebbekből válogatjuk a javát. S ha valaki jót cselekszik, akkor azt igyekszik legjobb tudása szerint elvégezni.

Különbömben miért adnánk ajándékot, miért cselekednénk a jót?

A felolvasott Ige arról a furcsa jelenségről beszél, miszerint minél többet adakozunk, annál több marad nekünk. Ne feledjük a Márk evangéliuma 6. rész 34-44 verseiben leírt 5 kenyér és két hal történetét, amiből megvendégeltek 5000 embert és azután összeszedtek még 12 kosár maradékot, mert Jézus a neki átadottakat megtöbbszörözte. Minél több jóra igyekszünk mások felé, annál több jóakaratot szerzünk magunknak. Aki visszatartja a járandóságot, kevesebbet adakozik, az gazdagodás helyett szűkölködni fog. Aki a saját vagyonában bízik, az elesik, de az igazak kivirágoznak, mint a fa ágai.

Mint már mondtam, a safárság nem pusztán pénzügyi dolog. Ha a safárságról beszélünk, arra kell gondolnunk, hogy a megkapott tudással, ismerettel gazdálkodnunk kell. Az orvosnak, a tanárnak, a művész embernek munkája végzése közben mindent meg kell tennie, hogy például az operáció a legjobban sikerüljön, a tanórára való felkészülés vagy a tananyag átadása, visszakérdezése a maximális legyen. Az a művészi alkotás, amit készít a művész, adja át azt az érzést, amit ki kell, hogy fejezzen az alkotás. Az Ige magyarázójának arra kell felkészülnie, hogy Isten üzenetét maradéktalanul át tudja adni, és még hosszan lehetne sorolni, hogy kinek-kinek hol és mivel kell safárkodni. Amint azt Péter apostol I. levele 4. részének 10-11 versében is olvashatjuk: „Amilyen lelki ajándékot kaptatok, úgy szolgáljatok azzal egymásnak, mint Isten sokféle kegyelmének jó safárai: ha valaki prédikál, úgy mondja szavait, mint Isten ígét, ha valaki szolgál, úgy szolgáljon, mint aki azt Istentől ka-

pott erővel végzi, hogy mindenkor Isten dicsőíttessék Jézus Krisztus által, akié a dicsőség és a hatalom örökkön-örökké. Amen”.

Azonban nem kerülhetem el, hogy a pénzügyi dolgokról ne szóljak, mert ez gyülekezeteink helyzetét igen meghatározza, s úgy gondolom, nekem különösen is feladatom ennek taglalása.

Szeretnék tehát néhány szót szólni a saját pénztárcánkról, saját adományainkról. Annyit előljáróban, hogy a gyülekezetet mi magunk – azaz a gyülekezeti tagok – tartjuk fenn. Az állam nem finanszírozza az egyes gyülekezeteket, ha azok nem tudják magukat fenntartani.

A lelkipásztor nem kap sehonnan semmiféle járandóságot az államtól, azért mert ő a mi gyülekezetünk lelkipásztora.

Ha a gyülekezetünk fenntartásáról beszélünk, akkor arról beszélünk, hogy miből fizetjük a fűtést, világítást, vizet, telefont, a lelkész és még hosszan lehetne sorolni kiadásainkat. Ezekre kell, hogy szolgáljon az adomány, az egyházfenntartói járulék, a céladomány. Nem is beszélve a felújításról, az épületeink karbantartásáról. Ez utóbbiakhoz az egyházi felsőbbtség is hozzájárulhat, kiegészítheti, támogathatja, de a fő teherhordónak a gyülekezetnek kell lennie.

Már hosszabb ideje foglalkoztat engem gyülekezeteink s egyházunk pénzügyi, gazdasági helyzete, s gyülekezeti tagjaink hozzáállása az adományokhoz, az adakozáshoz. Kíváncsiságomat csak fokozta, hogy a különféle médiumokban, interneten, nagyon okos emberektől azt olvashatjuk/hallhatjuk, hogy például az infláció éves üteme az idei év nagy részében a negatív tartományban marad, azaz defláció van. A Takarékbank elemzői szerint a lakosság jövedelme érdemben bővül, várhatóan 4% lesz idén a reálbér növekedés. E témában mindenütt azt lehet olvasni, hogy nőnek a bérek és a jövedelmek. Ez a növekedés már három éve tart, s a jövőben is folytatódni fog. Felvetődik a kérdés, hogy vajon a mi bevételeink növekedésével arányosan a gyülekezeteink bevételei is gyarapodnak? Úgy gondolom, hogy nekem, mint a számviteli, pénzügyi szakembernek, feladatom, hogy felhívjam testvéreim figyelmét az adakozás lehetőségére, fontosságára, s ezért nem szeretném elkerülni a pénzügyeink problémáinak a felvetését.

(Folytatjuk)

Kis Csongor

Vác-Felsővárosi Református Egyházközség Kurátora

A győzelem felé

*Még nem vagyunk a célnál, Uram,
amit számunkra előre kijelöltél.*

Még nem állunk a győzelmi dobogón.

Még szenvednünk és küzdenünk kell,

*Még nem tudjuk, tűrnünk vagy támadnunk,
hallgatnunk vagy szólnunk kell.*

Taníts minket megérteni, mikor mit kell tennünk.

*Adj nekünk türelmet, bátorságot, tisztességet, kitartást,
hogy ne térjünk ki a küzdelem elől, és fel ne adjuk azt.*

Uram, Benned van erőnk a győzelemre.

Rudolf Bohren

„... Fiam, menj fel a padlásra és hozd le a tangóhermonikát...”

Karácsony esti úrvacsoraosztás és kántálás a Sátoraljajuhelyi Cigány Gyülekezetben

Egy-egy gyülekezeti életről csak úgy szabad beszámolni, hogy az örömök és a feszültségek is helyet kapjanak a híradásban. Így fog majd az Úr kegyelmes munkája is nyilvánvalóan megjelenni a beszámolóban.

A nevezett közösségben már sok olyan jelentős lépés történt, melyet Isten Lelke a gyülekezetté formálódásban ajándékozott oda és munkált ki közöttük és bennük. Ennek a folyamatnak volt a része a Bukó család, de sokak példás áldozatvállalása.

Többen elvégezték a gyülekezetből a Sárospataki Ref. Teol. Akadémia Presbiterképző Népfőiskolai tagozatát, majd a gyülekezet és érdeklődő városi előljárók, illetve a Zempléni TV jelenlétében professor *dr. Kádár Ferenc* lelkipásztor úr szolgálatával és nt. *Pál László* missziói lelkipásztor testvérünk hűséges munkájával és levezetésével a konfirmáció ünnepi eseménye is megtörtént. Ezt követte a presbitérium megválasztása és bibliaórák indítása. Mind e mögött *Rev. Choi* koreai lelkész és családja, illetve otthoni gyülekezeti imatermet életre hívó áldozatos munkája is meghatározóan van jelen. Érthető, ha az adventi készülődés sok kedves testvéri izgalommal, tervezgetéssel történt. Ennek része volt a karácsony esti közös úrvacsoraosztás, az ünnepi, népes ifjú közösség ölelésében és az esti kántálási terv megbeszélése. Ennek megfelelően négy érettebb énekes fiatal nt. *Pál László* készült úrvacsora osztás után magával vinni széphalmi gyülekezete énekes köszöntésére és vacsorameghívására. Az otthonmaradó nagyobb közösségből pedig felnőttek és ifjak együtt indultak volna házról házra énekelni – korábbi gyakorlatunkat követve –, e sorok írójával együtt.

Innentől kezdve szabad talán személyesebben beszámolnom a szép, gazdag terv alakulásáról. Távolabbra utazva, kicsit elkésve érkeztem a késő délutáni úrvacsorai alkalomra. Meghatottan szemléltem az ünnepélyesen felöltözött úrvacsorázó gondnokpresbiter közösséget, nt. *Pál László* testvérünk szép szolgálatával, áldásmondásával és záró tájékoztatásaival. Ekkor derült ki, hogy bár csengővel és kolomppal is felkészülve álltam már közöttük, a helybeli kántálás elmarad. Ennek oka, hogy a közösségen kívül, s talán belül is többek szívében beárnyékolódott karácsony öröme, éppen a város és a társadalmi szervek jelentős, áldozatos karácsonyi csomagosztása folytán. Ezek az ajándékok kiemelt nagy családoknak, nagyon hátrányos helyzetben lévőknek lettek őszinte szeretettel és szándékkal átadva, csakhogy ebben a világban itt mindenki magát is idesorolhatja. A városi központi névjegyzék összeállításában a gyülekezetnek nem volt meghatározó része, ezt ők saját adataik, felmérésük, legjobb szándékuk szerint végezték, a gyülekezet csak éppen elfogadta, hogy közülük is lettek jelöltek erre az ajándékosztásra.

Rövidre fogva: a feszültségeket figyelembe véve a felelősséget hordozó idősebb korosztály tagjai nem látták kívánatosnak a telepen élők felkeresését. Megértve az ő helyzetüket, abban egyez-

tünk meg, hogy néhány fiattal, gyermekkel indulunk el csupán énekelni, áldást mondani, esetleg bántóbb megjegyzések elviselésére is felkészülve.

Mire indulásig jutottunk – nagy meglepetésre – egy 10-13 éves korú fiúkból álló csoport vett körül, hogy ők is jönni szeretnének, s igaz, hogy őket valóban semmi nem terhelte lelkileg ebben a kialakult helyzetben, talán nem is tudtak róla.

Ekkor kezdődött az igazi meglepetés, mert a csengő és énekszóra,

s bizonyára meghallgatott imádságainkra, minden meglátogatott család, közösség a legnagyobb szeretettel fogadott, hívott be sokad magunkkal. Mondták, hogy már vártak, kérték, hogy imádkozzunk betegekért is, és minden jóval kínálták az eleven, éneklő csoportot, melybe még néhány egészen kicsi leány és fiú is jelen volt. Nem győztünk örvendezni és hálát adni az Úrnak.

A fiúk között voltak egészen újak is. Távolabbi lakókörzetből, ahová korábban soha nem mentünk kántálni és nem is igazán ismertük őket.

Lidike, a kis misszionárius lány

Most aztán annál buzgóbban kértek, hogy menjük el hozzájuk is, ne törődjünk a nagy sárral, tócsákkal, de a kutyákkal sem, mert ők azokat is ismerik. Egy nagyon őszinte hívás így hangzott: „apa biztos részeg lesz már egy kicsit, de ne tessék félni, nem fog verekedni.” Lehetett ennek a hívásnak ellentmondani!? Hányszor vagyok én sokkal szomorúbb állapotban, vétkeim, bűneim folytán, amikor az Úr egy-egy Igével felkeres és bekopogtat hozzám.

Itt nincsenek zárva a lakások. Bementünk az előtérbe és énekelünk, de senki nem jelentkezett. „Tessék várni, majd felköltöm apámat.” Így történt. Egy hatalmas férfi jelent meg, akinek alig a derekáig értem. Maguk mit akarnak itt, ti mit akartok itt? – kérdezte gyanakvóan. „Apa, ez itt pap, énekelni jöttünk” – mondta a kis újdonsült misszionárius. Énekelni?! Miért? Maguk kántál-

nak? Igen, igen! – kiáltották kórusban a fiúk. És ezt, az ünnep csodája lehetővé teszi, hogy ebben a helyzetben is – mi, akik nyilván soha nem láttuk egymást – most a karácsony lelki „más-

napos állapotában” összeölelközünk és összecsókolódzunk az édesapával. A fiúcsapattal és a 2-3 kicsi leánykával együtt várjuk, most majd mi fog következni. Szóval kántálnak? Szólt meg végül Ő maga. „Istenem, én is kántáltam valamikor. Fiam, hol vagy? Menj fel a padlásra, és hozd le a tangóhermonikát. Már

biztos nem lehet rajta játszani, de hagy lássa a pap, hogy igazat beszélek.” Megható volt, ahogy törölgette a port az öreg, ütött, kopott jószágról. Isten pedig az én, s talán az ő szívéről is.

„Játszani már nem lehet, nem tudok rajta, de énekelni még tudok.” Erős, szép, cigány hangján tökéletes hallással vezetve, régi kántáló énekek törtek föl a szívéből. A mindenben nevetni kész gyerekek is elcsendesedtek. S bennem visszhangzani kezdett egy mondat, most hosszan reám szabva: Fiam, menj fel a padlásra és hozd le az első szeretetet, amit régen ott felejtettél, a hálaadást a kapott évekért, a szolgálat kiváltságáért való örömet, melyet elkezdett az idő, a dicsőítés és hódolás igazi hangját az Úr előtt. „A billentyűsört”, melyről a születések kapott fénylő fehér lapocskák már több helyen lehulltak, vagy nagyon elpiszkolódtak. Fiam, ne gondold, hogy te vagy itt a pap, az igehirdetésre őt kértem fel, te csak hallgasd és engedelmeskedj! Az igehirdetés pedig annyi volt csupán: menj fel a padlásra és hozd le...

A két legkisebb gyermek, 4 és 6 éves volt, fázni kezdtek és ha kellett indulnunk. Nekem pedig egyre melegebbé vált az este és szebbé ez az ünnep, és egyre megajándékozottabbá lettem az elmarasztaló, figyelmeztető atyai hangon át is. Közben már észre sem vettem, hogy a karácsonyi enyhe télben, szellőzős vékony nyári cipőben taposom a sarat.

D. Szabó Dániel

Krisztus fénye a mindennapokban

(Az előző számban közölt cikk folytatása a szerző unokaöccsének szenvedéstörténetéről.)

Végül zárt osztályra került, hisz annyira feledékeny lett, hogy gyakran semmit sem tudott. Nagy, kék szemei üres tekintettel nézték a nagy semmit. Volt, hogy félelem uralta egész mivoltát. Nem tudta, hol van, ismeretlen arcok vették körül. Réműlten, pánikszzerűen vágyott kimenteni magát a számára ellenséges környezetből.

Élete vége felé vágyott Istenhez közel lenni, de ezt már nem tudta megfogalmazni.

A vágy valamilyen formában visszhangzott lelkében, zavaros félmondataiban. Egy gyermekkorában tanult ének lett támasza, bizonyágtétele, imádsága, kiáltása és reménysége. „Engem szeret Jézusom, bibliából jól tudom, mind övé a kis gyermek, erőt ad a gyöngének. Úgy van, Ő szeret, Ő szeret nagyon. Úgy van, Ő szeret, Igéjéből tudom.” Más már nem tudott, nem értett. Az ének megnyugtatta. Kék szemében rövid pillanatra felcsillant az öröm. Mintha a nagy űrben, ürességben érezte volna Teremtőjének szeretetteljes ölelését.

Unokatestvérem, András Down-kórral született. Sokan tartották lelki szegénynek, hisz nem tudott tisztán beszélni, és bár teste felnőtt, belülről gyermek lélek maradt. A mai napig nem találkoztam még hozzá hasonló bizonyágtétevő emberrel. Mindenütt megszólított embereket. Felhívta figyelmüket Isten üdvözítő kegyelmére. „Az Úr Jézus szeret” és „ne félj, feltámadott” voltak legfontosabb mondanivalói. Idegennek, ismerősnek egyaránt hirdette az örök élet távlatát élete végéig. Sajátosan, minden emberi korlátával együtt, mégis gazdaggá tehetette sokak szívét, gondolatait. Isten felhasználta életét az Ő szolgálatára.

Nem tudom, hogy Jézus kire gondolt, mikor a lelki szegényekről szólt. Azt tudom, hogy lelkem szegény, amikor nem tekintek Jézusra. Ha nem az Ő útját igyekszem követni, kopár vagyok. Nem látom tisztán saját életemet, lehetőségeimet. De a másét sem. Ilyenkor vágyom arra, hogy megüresedtem, szegény szívemet Ígéréssel betöltse. Ezért a mindennapi életben, munkában, régi és új felelősségek hordozásában szívből kívánom énekelni a gyermekének folytatását: „Jézus értem szenvedett, Megnyitotta az eget. Bűnemtől megtisztított, Mennyországba fogadott. Úgy van, Ő szeret, Ő szeret nagyon. Úgy van, Ő szeret, Igéjéből tudom.

Jézus szeret, velem van, Őriz minden utamban, Mennybe viszi gyermekét, Ott dicsérem szent nevét. Úgy van, Ő szeret, Ő szeret nagyon. Úgy van, Ő szeret, Igéjéből tudom.”

Egyszerű? Túl egyszerű? Talán nem árt egyszerű-elegyszer félrerakni minden tudásunkat. Elcsendesedni sok munka és felelősség közepette. Tudatosan leállni a rohanásban és elismerni rászorultságomat.

És igen! Egyszerűen, nagyon egyszerűen, gyermeki lelkülettel feltárni szívemet Isten előtt. S ha kegyelméből kíván rámutatni lelki szegénységemre, hála-lasan fogadom tanítását. Még ha eleinte fájdalmasnak bizonyul is. Övé a föld, ismeri emberi mivoltunkat. És Övé a mennyek országa. Minden az Ő szeretetén múlik, nem az enyémen.

„Boldogak a lelki szegények, mert övék a mennyek országa” (Máté 5,3).

Knolné Tüski Gabi

Balazsér/Kárpátalja: Maradni és Krisztust szolgálni

Az elmúlt évben a menni vagy maradni kérdés foglalkoztatta leginkább Kárpátalja lakosságát, ezen belül a református egyházat is. Idei első lelkész-presbiteri konferenciájukon a maradni és Krisztust követve szolgálni kérdés került a középpontba.

Taracközi Gerzson munkácsi lelkész, a találkozót szervező beregi egyházmegye missziói bizottságának vezetője a zsúfolásig megtelt balazséri református templomban az egyén, a közösség missziói feladatairól beszélt, hangsúlyozva, hogy valamennyien Isten missziói tervének része vagyunk. Jelenlétünk, szavunk, tettünk missziói eszköz Isten kezében. De nem élettelen, hanem felelősséggel felruházott eszköz, akinek meg kell küzdenie azért, hogy megértse, mire és hol akarja használni az Úr: először a családban, majd a gyülekezetben, a kisebb majd a nagyobb közösségekben. Igével élő, arra válszólo szeretet-közösségként kell léteznünk. Csak oda küld az Isten áldást, ahol az atyafiak egy akaratot vannak.

Az előadást követően a kiskörzetek vezetői – Szanyi György, Iván Gusztáv, Kacsó Géza és Taracközi Gerzson – megbeszéltek az elmúlt évben végzett munkát, illetve próbálták felvázolni az előttünk álló feladatokat, lehetőségeket.

Nagy érdeklődés kísérte Páll László beregrákosi lelkész előadását, aki a szórványgyülekezetekről, illetve a tömb elszórványosodásáról tartott előadásában hangsúlyozta, hogy a tömb lazulásának megelőzése végett fontos, hogy megőrizzük az iskoláinkat, a szülőknek a magyar iskolákba kell beíratni a gyermekeket, de mindenképpen emelni kell az oktatás-nevelés színvonalát, és az oktatási intézményeket jó lenne egyházi alapokra helyezni, illetve egyházi alapokon működő magyar nyelvű szakképzést kellene indítani.

Mind a tömbnek, mind a szórványnak a megmaradása a gyermekvállalástól függ, hangsúlyozta az előadó, aki statisztikai adatokkal is illusztrálta a negatív demográfiai mutatóinkat, ami a gyülekezetek elöregedéséhez, elszórványosodásához, hosszabb távon pedig megszűnéséhez vezet.

Szólt arról is, hogy vonzóvá kell tenni református közösségeinket, alkalmainkat, hogy a vegyes házasságok által ne veszítsük el híveinket, hanem nyerjünk új tagokat a házastársakkal, a gyerekekkel. Nagyon fontos a fiatalokkal való munka, olyan szabadidős tevékenységeket kell számukra szervezni, ahol találkozhatnak, megismerkedhetnek és barátkozhatnak a magyar református fiatalok. Páll László a tömbben élő reformátusság szórvánnyal szembeni felelősségére is felhívta a figyelmet, illetve missziói feladatunknak nevezte, hogy keressük meg a templomainkból, alkalmainkról távol maradókat, tegyük vonzóvá közösségeinket, hogy ők is vágyakozzanak közénk.

Az előadást követően igencsak aktív munka folyt a kiscsoportokban, ahol elemezték a hallottakat, és javaslatokat fogalmaztak meg. A találkozót Kacsó Géza evangelizációjával ért véget.

A lelkész-presbiter konferencia résztvevői köszöntötték a 91. születésnapját ünneplő Gulácsy Lajos nyugalmazott püspököt, aki Pál apostol szavait helyezte a szívükre: „Fiacskáim, szeressétek egymást!” Bölcsességet, egyetértést kívánt az egyház- és gyülekezetvezetőknek, akiknek, mint mondta, nagy a felelősségük, de nagy a lehetőségük is, amit ki kell használni.

Arra buzdított mindenkit, hogy a zoltárossal együtt kérjék a bölcsességet, az útmutatást Istentől.

Marton Erzsébet

Viselkedési tanácsok fiataljainknak

Egészségünkkel kapcsolatos magatartási szabályok

Felelőtlen dolog meghűléses betegség jeleivel kisgyerekeket, öregeket, lábadozókat, állapotos anyukákat, tehát védteleneket megfertőzni! Nem gusztusos mások szortyogását, orrfújását hallgatni. Zavaróan hat iskolai órák, előadások, istentiszteletek, színházi előadások stb. figyelése közben. Maradjunk otthon, és minél kevesebb emberrel érintkezzünk. A lakás legtisztább helysége kell hogy legyen a WC! Tegyük róla, hogy valóban az legyen, ne hárítsuk át csak a családra ezt a feladatot, és nagyon vigyázzunk mindazon WC-k tisztaságára, ahol valaha is megfordultunk!

Ajándékozás

Ha megkérdezésre nincs módunk, akkor általánosan elfogadott megoldásnak tűnik a virággal vagy csokoládéval való kedveskedés. Ha a virág be van csomagolva, akkor átadás előtt ki kell bontani. Nagyon fontos követelmény, hogy minél hamarabb tanuljunk meg szépen csomagolni! Ezt a tudományt a fiúknak is el kellene sajátítaniuk, hiszen remélhetőleg egy életen át kedves feladataik és kötelességeik között szerepel majd az ajándékozás! Ne kelljen mindig női segítséget igénybe venniük!

Illik a megajándékozottnak azonnal kibontani a csomagot. Csak abban az esetben halaszthatja későbbre ezt az örömteli pillanatot, ha az ajándékozó erre „engedélyt” ad. Akkor viszont kibontás után telefonon illik jelentkezni, megköszönni a most már kézben tartott tárgyat. Nem illik az ajándék átadásánál mentegőzni annak szerénysége, csekély értéke miatt. Másrészt viszont nem is túl őszinte, mert biztosan megtettük, ami tőlünk telt. Ajándékot visszakérni nagy otrombaság! Vigyázzunk arra, hogy ajándékunk ne tévesszen célt, és ne legyen bántó! Ha a csomag édességet, nyalánkságot tartalmaz, kínáljuk körbe, és mi vegyünk abból utoljára. A kapott virágot azonnal tegyük vázába, nem illő róla elfeledkezni, és kifejezetten sértő, ha már nálunk víz hiányában hervad el szegény! Ha esetleg külföldről kaptunk ajándékot, első dolgunk legyen a köszönő levél megírása. Ha olyan szerencsétlen helyzetbe jutnánk, hogy úgy érezzük, az ajándék „lekenyerezés”, ellenszolgáltatásért kaptuk, legyen lelkielőnk udvariasan, de határozottan visszautasítani. Ajándékot adni vagy elfogadni megvesztegetési célból nemcsak nem illendő, hanem büntetendő is. Kedves és figyelmes dolog, ha az ajándék kibontásakor külön megdicsérijük az ajándékozó művészi, ízléses csomagolását! (Ha az volt!) Bízunk abban, hogy szüleink, testvéreink, barátain szívük szeretetéből és pénztárcájukból annyit áldoztak, amennyi tőlük teltett...

(A felvidéki Református Újság 2016. januári számából)

Keresettek buzgón és megtaláltak

Faragó Sándor monori presbiter június végén egy erdei kirándulásra invitált. Aztán hamar kiderült, nem egyszerű kirándulásról van szó. Monortól 15 vagy talán 18 kilométerre, Vasadtól, Nyáregyházától és Csévharaszttól még jó messze, a pótharaszti erdő közepén van egy huszita templomrom. A templom a régészek szerint a XIV. század végén vagy a XV. század elején épülhetett a nem éppen jó emlékű magyar király, Luxemburgi Zsigmond idején. Tény, hogy Pótharaszt 1403-ban már szerepelt a pápai tizedjegyzék nyilvántartásokban. Az 1410-es évekből huszita templomként nevezik az írások. A huszita kelyhes csoport csak használta a templomot, de nem ők építették. Aztán a mi karriervágyó és német-római császárságra áhító Zsigmond királyunk a római klérus nyomására – írásbeli ígéretét megszegve – a Konstanzi Zsinaton, 600 évvel ezelőtt Husz János előreformátort a máglyára adta. A husziták előreformációjának lendülete ezután alábbhagyott, s a pótharaszti templom fölé egy időre ismét odakerült a katolikus kereszt.

Pótharaszt és a környékbeli tanyák népe, középkori szokásként, az egykori huszita templom körül temetkezett. Nem sokáig, mert a török a Duna-Tisza közén mindent felperzselt, s Pótharaszt települést és templomát is lerombolták. Több száz, középkori magyar településsel együtt a falu eltűnt a történelem süllyesztőjében. A XVIII. század végén, a Türelmi rendelet után ezt az áthatolhatatlan erdőséggel benőtt, keskeny sávot a Nagykőrösi Református Líceum kapta meg. A területet nem jobbágyoknak, hanem hat évenként egymást váltó, a területre licitáló szabadoknak adta bérbe a nagykőrösi református iskola.

A szabadok földműveléssel, fakitermeléssel, állattenyésztéssel foglalkoztak. Paticsfalú, aprócska ideiglenes házaikban egymást követték a gyermekek, s az erdei irtásokon a homok tisztes megélhetést biztosított a pótharaszti tanyák népének. A környék települései: Vasad, Nyáregyháza, Pilis, Monor református eklézsiái, majd az ismét megerősödő Csévharaszt és Újlengyel szórványai fogadták be a tanyák lakóit, s az ottani katolikus és református lelkészek temették a hatalmas erdőrengeteg tanyáinak lakóit a templomromnál. Egyházi értelemben a templomrom körüli temető ma a Nyáregyházi Református Egyházközség gondozásában áll, de a Csévharaszi Önkormányzat tulajdona.

1948-ban államosították az egyházi iskolákat és a diktatúra óriási nyomással nehezedett a magyar gyülekezetekre. Az egyház falai közé kényszerített egyháznak minden templomon kívüli gyülekezeti rendezvényre, még a temetésekhez is hatósági engedélyre volt szüksége. Köztudott, hogy a gyülekezeti alkalmakon ott voltak a hatalom besúgóit is. Hogyan lehet még ebben az Egyházügyi Hivatal által is segített elnyomatásban a gyülekezetek misszióját Isten dicsőségére erősíteni? Ahogy a református énekeskönyv 475. dicséretének második versét énekeljük: *Keresse-*

tek buzgón és megtaláltak, Téged keresünk Uram, hogy bűn s átok, Erőt ne vegyen mirajtunk légy nekünk, Égi utunk, igazságunk, életünk! Néhai Nt. Főző László nyáregyházi református lelkipásztor meghallotta a hívó szót és az Igével felelt: „Igen, Atyám, mert így láttad jónak...” (Mt 11,26), s óriási bölcsességgel és bátorsággal 1952-ben Monor, Pilis, Vasad lelkészeivel külterületi temetői hálaadó istentiszteletre kértek és kaptak hivatalos engedélyt. Kihirdették a vasárnapi istentiszteleteken, hogy június utolsó szombat délutánján a pótharaszti huszita templomromnál a temetőben hálaadó alkalom lesz. A gyülekezetek presbiterei,

tagjai lovas szekérre, motorkerékpárra ülve, s a legtöbben gyalog és biciklivel indultak az erdőrengetegén át a templomrom felé. Mindenki hozott magával egy kis süteményt, bort, üdítőt, s a presbiterek szekereiről lekerültek az ülőalkalmatosságnak számító lócák, asztalok. A hálaadó istentiszteletből aztán úrvacsorás istentisztelet lettek, amelynek keretében az egykori tanyák Újlengyelbe, Monorra, Csévharasztra, Vasadra, Nyáregyházára beköltözött református és katolikus lakói is emlékeztek a romtemplom körül elhantolt

őseikre, s vették a Krisztus megtörtetett testét és vérének jelképező kenyeret és a bort. *Néhai Dr. Főnyad Dezső*, majd utódja, *Gulyás László*, Monor nagytemplom Nt. református lelkészei aztán még buszt is béreltek, hogy az vigye a híveket a pótharaszti erdei istentiszteletre, szeretetvendégségre, ma pedig már autóval jönnek a családok. Az erdei istentisztelet után az otthonról hozott sütemények és üdítő mellé a helyszínen gulyást főznek. Így az erdei úrvacsorás istentisztelet sajátos piknikké, szeretetvendégséggé bővült. 1997-ben a Csévharaszi Önkormányzat hozzájárulásával egy központi emlékhely létesült a templomromnál, ahol 1952 óta minden év június utolsó szombatján istentiszteletet tartanak. A nyáregyházi presbitérium készíti elő az alkalmakat, ahol legutóbb *Nt. Kelemen Norbert* nyáregyházi református lelkipásztor hirdette az Igét, és *Nt. Morva Ákos* pilisi református lelkészrel együtt osztották az úrvacsorai jegyeket a mintegy 70 főnyi gyülekezetnek. Az erdei gyülekezetben azok a fiatalabb és középkorú, Isten felé úton levő generációk, köztük teljes családok vannak jelen, akik a templomi istentiszteleteken sajnos ritkán láthatók.

Hálával tartozom Istennek és monori presbiter testvéremnek az invitálásért, mert a lakott településektől távol, tiszta levegőben, Istentől kapott erdei csendességben, a madarak dalával együtt mi is énekszóval, gyülekezeti közösségben dicsérhettük Megváltó Urunkat, a Feltámadott Jézus Krisztust. Soli Deo Glória! Egyedül Istené legyen ezekért a lehetőségekért is a dicsőség!

Orosz Károly
ny. mérnök-újságíró,
vecsési pópresbiter

Sorskérdéseink

A reformáció elsősorban nagy lelki ébredés volt. Azonban nem csak az egyéni üdvösség kérdése lett a tömegek személyes ügye, Luther szavaival: „*hogyan jutok el a kegyelmes Istenhez?*”, de a nemzeti sorskérdések is foglalkoztatták a reformátorokat. Abban az időben találkozott magyar népünk először az iszlámmal, a török hódítás az iszlám vallás terjesztését is jelentette.

A magyar reformátorok közül Károlyi Gáspár fogalmazta meg a zsidó-magyar sorspárhuzamon alapuló történet szemléletet, amit aztán a magyar reformáció vezetői is átvettek. De néhány gondolata még a Himnuszban is visszaköszön („*bűneink miatt gyúlt harag kebledben*”). Eszerint Isten a történelem Ura, minden az Ő akaratára történik, és ahogy annak idején Izráel népét az asszír támadással és a babiloni fogsággal bűnei miatt büntette, ugyanígy a magyar népet is bűnei miatt teszi próbára a török hódítással. Károlyi ezt írta „*Két könyv*” című, 1569-ben megjelent művében: „*mert miképpen a zsidók ellen, azonképpen miellenünk is az Isten fegyverkezett fel és vonta reánk az ő kezívét és eresztette reánk az ő fegyverét, ő támasztotta reánk az konstantinápolybéli török császárt, mert miképpen Jeremiás mondja, hogy az Nabukodonozor Isten szolgálja az zsidóknak büntetésekre, azonképpen bizony az török császár Isten szolgálja az magyar nemzetiségnek*”. Hogy a török elleni háborúk idején ez mit jelentett, jól mutatja Arany János leírásában Szondy György drégelyi várkapitány sorsa. A többszörös túlerővel érkező Ali vezér minden földi jót ígér Szondynak, ha átadja a várat. Szondy tudja, hogy nagy ára lenne, ha ezt elfogadja, hitét is fel kell adni, ezért elutasítja. Vállalja az egyenlőtlen küzdelmet, és a halálra készülve ezt üzeni vissza: „*Jézusa kezében kész a kegyelem, egyenest oda fog folyamodni*.” Bizonyára nem költői túlzás ez, hanem a török időben sokaknál így kapcsolódott össze az üdvösség kérdése és a magyar népért érzett felelősség. Ennek alapja a bibliai hit volt.

Mindenesetre érdemes megjegyezni, hogy a magyar nép a reformációnak nevezett lelki ébredéssel úgy megerősödött, hogy ellen tudott állni a török hódításnak és az iszlám terjedésének. Feltűnő, hogy a tőlünk nem messze élő népek közül azok, ahova már nem jutott el a reformáció, beolvadtak az oszmán birodalomba és, bár a nyelvüket megőrizték, de a muszlim vallást követik a mai napig. Ezek a szerbek egy része, a bosnyákok és az albánok.

Mai sorskérdésünk, hogy népünk és református egyházunk hogy fogja túlélni a modern népvándorlás korát, aminek még csak az első, kisebb hullámán vagyunk túl, hiszen az eddig hozzánk érkező menekültek csak útb ejtettek minket, mert Ausztriába, Németországba igyekeztek. Nálunk alig pár tucatnyian kértek menedéket. Mire akkor a nagy ijedelem, kérdezhetnénk. Ha két ember találkozik, akkor is a gyengébb szokott megijedni. Valljuk be, most mi vagyunk a gyengébbek, nem úgy, mint a reformáció idején. Népünk gyenge, hitében is meggyengült, fizikailag is beteg, előregedett és megfogyatkozott, mert az elmúlt évtizedek bűneinek gyümölcse most érik be, az önpusztító, alkoholista életmód és főleg a tömeges abortusz gyakorlata megtette hatását. Demográfusok leírták, hogy az utóbbi

évtizedekben több millió terhességet szakítottak meg a magyar körházakban, ha ez nem lett volna, akkor ma az ország lakossága kilenc és fél helyett 15 vagy 20 millió lenne. Az átlagéletkor pedig legalább tíz évvel lenne alacsonyabb és nem kellene félni, hogy ki fogja megtermelni a nyugdíjak fedezetét. De hitben is gyengék vagyunk! Az egész európai keresztyénség csődje az, amikor nem merjük azt mondani az ide érkező idegen vallásúaknak, hogy *legyetek olyanok mint mi, és akkor megleszünk jól egymás mellett*. Miben is tudnánk nekik példát mutatni? Jellemző, hogy miközben politikusaink szívesen hivatkoznak a „keresztyén Európára”, a valóságban ez sokszor már csak látszat. Sőt már arra sem figyelünk oda, vagy csak kicsit furszálljuk az olyan újsághírt, hogy egy olasz városban az iskolákban tavaly nem tartottak karácsonyi ünnepséget, mondván, hogy az ott élő muszlimok nem tudnak mit kezdeni a karácsonnyal. Közben pedig nálunk is megfigyelhető, hogy a Kádár-rendszerben kialakult szóhasználat újraéledéséket az iskolák, művelődési házak újra nem karácsonyi, hanem fenyőünnepet tartanak. Több tévéműsorban elhangzott, hogy az advent az ünnepvárás jelenti. Szó sincs az Úr érkezéséről, ami az *adventus Domini* jelentése. Szégyenlős-szemérmes viselkedésünkre jellemző, hogy a települések elejére nem a szép régi és magyaros köszönést írjuk ki, hogy „Isten hozott településünkön”, hanem egy németből fordított és ordítóan magyartalan szöveget: „Szívélyesen üdvözljük Önt!” Isten nevében áldást kérni a vendégre, ahogy búcsúzáskor is, alig mondjuk már a régi köszönést: „Isten áldjon!, Isten veled!” Ha én magam sem vagyok Istennel, nincs ez a gondolat a szívemben.

A menekültekkel való találkozás több kérdést is felvet. Ne feledjük el, hogy az Úr Jézus földi életét maga is menekülteként kezdte, mert Heródes gyilkos terve miatt, József és Mária a gyermekkel Egyiptomba menekült. Hogy ott kik fogadták be őket, nem tudjuk, de bizonyára nem véletlen, hogy az Úr Jézus a jövevények befogadását a betegek és a foglyok meglátogatása mellett az ő követőinek ajánlott jócselekedetek között javasolja: „...*jövevény voltam és befogadtatok...*” (Mt 25,35). Persze erre ott nem milliós tömegekről volt szó. Politikusainknak nagy a felelőssége, hogy a bizonyára még sokáig elhúzódó népvándorlást hogyan kezeljék, de ez nem kisebbíti Jézus szavának az érvényességét. Aztán a misszió parancs is ott áll a Bibliában: „tegyetek tanítványokká minden népeket!” A keresztyén misszió a muszlim-arab világot nem nagyon tudta a maga lakóhelyén megszólítani, bár erről a területről is hallunk híreket keresztyén közösségekről, de most mégis új helyzet állt elő, hiszen ők jönnek hozzánk. Ha a hitünk erős és a szeretetünk is példa lehet, akkor szólnunk kell nekik is Jézusról, a mi Megváltó Urunkról. Bizonyára lesz még erre lehetőségünk. Németország a múlt évben több mint egymillió menekültet fogadott be. A deklarált cél, hogy ezek minél hamarabb dolgozzanak, adót fizessenek. Ennek érdekében lerövidítették számukra az eddigi nyolc évről 5-6 évre az állampolgárság megszerzését. Több német napilap közös felmérése szerint a menekültek többsége csak addig akar Németországban maradni, amíg megszerzi a német, és ezzel uniós útlevélet. A többség nem akar élete végéig német gyárakban robotolni, inkább vállalkozni akar vendéglősként, boltosként olyan országban, ahol erre jobb lehetőséget kap. Ahol a klimatikus viszonyok legalább nyáron a ramadani böjt idején hasonlítanak az otthonihoz. Sokan meg is nevezték Olaszországot, Magyarországot. Várható tehát pár év múlva, hogy több tízezer, vagy nagyobb számú szír és arab akar nálunk letelepedni. Akkor már nem lehet őket eldugni valamelyik pesti aluljáróban, hiszen uniós polgárként jogaik lesznek nálunk is. Utánpótlásként, és családgyesítéssel a szülőföldjükről még várhatóak további klímame-

Erdély – Nemzetismeret – 1956–2016

Mérvadó becslések szerint a római katolikus egyház magyar nemzetiségű híveinek száma Erdélyben meghaladja a 900 ezret, a református egyházé pedig 800 ezerre tehető, az unitáriusok száma 100 ezer, az evangélikusoké 25 ezer, a többi vallásé (baptista, magyar görög-katolikus, pünkösdisták...) mintegy 100 ezer, így a romániai magyar nemzetiségű lakosság összlétszámát mintegy 2 millióra tartják. Erdélyben, akárcsak Kárpátalján, a protestánsok aránya jóval nagyobb, mint Magyarországon. Ezért e térségben a protestáns iskolák és hagyományok jóval nagyobb szerepet játszottak és játszanak a közéletben, mint az ország más vidékein.

Felmérhetetlen az a személyiségekben is fölmutatható kultúrkinés, amit Erdély adott a magyar nemzetnek. Erdély sok kiválóságunk bölcsőjét ringatta, kezdve a sort Mátyás királlyal és apjával, a törökverő Hunyadi Jánossal, folytatva a nagy fejedelmekkel, Báthori Istvánnal, Bethlen Gáborral, Bocskai Istvánnal, I. Rákóczi Györggyel, I. Apafi Mihállyal, illetve Thököly Imrével és II. Rákóczi Ferencsel. Vagy a későbbi korból említhetjük Wesselényi Miklós, gróf Mikó Imre, Teleki László és Teleki Pál politikusok nevét. A tudósok, írók, művészek közül

kiemeljük: Apáczai Csere János, Bod Péter, Misztótfalusi Kis Miklós, Benkő József, Áprily Lajos, a nemzetnevelő író, Benedek Elek,

Bethlen Miklós, Bolyai Farkas és Bolyai János, az utazó Bölöni Farkas Sándor, a polihisztor Brassai Sámuel, Cserey Mihály, az egyházalapító Dávid Ferenc, az orvos és nyelvész Gyarmathi Sámuel, a tudós őshazakutató Kőrösi Csoma Sándor, a népdalgyűjtő Kriza János és Szabó T. Attila nyelvész, Székely Bertalan és Paál László festők, a püspök-író Makkai Sándor, a mártír-püspök Márton Áron, a kultúrpolitikus-írók: Orbán Balázs, Kemény Zsigmond, Mikó Imre, Teleki Sámuel, Bartha Miklós, Bánffy Miklós, Kemény János, Reményik Sándor, Dsida Jenő, Szilágyi Domokos, Székely János, meg a székely nép lelkéből szóló Nyíró József, Tamási Áron, Wass Albert, s még hosszan folytathatnánk a sort, elvérvén Sütő Andrásig, Tőkés Lászlóig, Kányádi Sándorig, a balladakutató-gyűjtő Kallós Zoltánig, a tudós Jakó Zsigmondig és Benkő Samuig.

Erdély kulturális életében meghatározó szerepet játszanak az olyan nagy múltú civil szervezetek, mint az 1859 óta működő Erdélyi Múzeum Egyesület, az ugyancsak évszázados múltú Erdélyi Magyar Közéleti Egyesület, az Erdélyi Magyar Gazdák Egyesülete, a több évszázada működő énekkarok, kórusok. Állandó magyar színi társulatok, színházak ma Erdély nyolc városában találhatók: Kolozsvárott, Marosvásárhelyen, Nagyváradon, Temesváron, Szatmárnémetiben,

Sepsiszentgyörgyön, Csíkszeredában és Székelyudvarhelyen. Budapest mellett a második magyar operatársulat Kolozsvárt működik.

(Forrás: nemzetismeret.hu)

Sorskérdéseink

nekültek. S mivel családostul jönnek, gyerekeik a mieinkkel fognak egy padban ülni. Várható, hogy egy idő múlva a vegyes házasságnak nem a katolikus-református házasságot fogjuk hívni, hanem a muszlimokkal kötött házasságot. Ez az idő fogja eldönteni, hogy igazán kik vagyunk! Ha a hitünk csupán szép szokás, akkor könnyen meg lehet mást szokni. Az arab konyha pl. nagyon jó, még a lecsót is ismerik, csak másként hívják. A döntő az lesz tehát, hogy a hitünk erősebb-e, mert akkor nem lehet más szokásra könnyen cserélni.

Isten, a történelem Ura most adott még pár évet, hogy erre a most már jól kirajzolódó és kiszámítható helyzetre felkészüljünk. Azért imádkozzunk, hogy ezt az időt egész népünk, egyházunk jól használja ki!

Isten adjon egy újabb ébredést, lelki megerősödést és minél többen legyünk, akiknek személyes meggyőződése és hitvallása ez: „az én Megváltómnak, Jézus Krisztusnak tulajdona vagyok!” Így tudhatjuk egész népünk sorsát is jó helyen, a mi mennyei Atyánk kezében!

Dr. Győri István

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Apostagi Zoltán, Dr. Kelemené Farkas Márta, Dr. Kis Domokos Dániel, Kövespataki László, Dr. Papp Vilmos, Dr. Ritoók Zsigmond, Váczai Gábor, Dr. Viczián Miklós.* Felelős szerkesztő és képszerkesztő: *Dr. Békefy Lajos PhD.* Felelős kiadó: *Dr. Szilágyi Sándor.* Törzslétszám: *Heckmann Tamás.* Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Budapest, Ráday u. 28. Tel.: 476-3211. E-mail címünk: szovetseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belsőre évi 2700 Ft, Európa országaiba 5000 Ft, a tengerentúlra 5700 Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készítette a Prime Rate Kft. Felelős vezető: a Kft. igazgatója. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza! ISSN 2061-4632 (nyomtatott), ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe: www.presbiter.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével! Egy példány ára: 450 Ft

**Ez a lapszámunk Vaszkó Gábor és családjáa hathatós anyagi támogatásával jött létre.
A Magyar Református Presbiteri Szövetség ezúton is köszönetét fejezi ki a támogatásért.**

A szép öregség titka

Gulácsy Lajos nyugalmazott kárpátaljai püspök 91 éves

Gulácsy Lajos református lelkész, a Kárpátaljai Református Egyház nyugalmazott püspöke január 9-én ünnepelte 91. születésnapját. Életútja tanúságtétel a hitben való kitartásról egy embert és lelket próbáló korban.

Pályája a kárpátaljai ébredési mozgalomban indult, majd a kommunista hatóságok meghurcolták, és hét évet töltött lágerben. Amiért soha nem panaszkodott, sőt, hálát adott a próbatételért, amely még inkább megerősítette őt. A hét szűk esztendő hét bő esztendővé válhatott számára ez által. Áldjuk az Urat nemcsak a szép és jó napokban, hanem minden körülmények között, vallja a nyugalmazott püspök. Nehézségekben, megpróbáltatásokban, akkor is, amikor az élet árnyékos oldalán vagyunk.

Gulácsy Lajos, idős kora ellenére, ma is szüntelenül dolgozik. 2015 őszén beköltözött a Kárpátaljai Református Egyház Diakóniai Osztálya által fenntartott idősek otthonába, hogy minél több időt szánhasson az idősekkel való szolgálatra, de amikor hívják, meggyeltesíteni, hirdetni Isten Igéjét, kegyelmét, szeretét.

– Örülök, hogy most, a 91 évet betöltve, még munkálkodhatok. Még hirdethetem Isten szabadítását. Figyelmeztethetem honfitársaimat Isten dolgaira. Ez kegyelem. Csodálatos ajándéka Istennek. Szükség van rá, hogy beszélgessek az itt lakókkal, arra tanítsam őket, hogy mindenért legyenek hálásak. Én vagyok közöttük a leg-

idősebb, mégis ők vannak elkeseredve. Ezért kell bölcs Salamonnal nekünk is kérni, hogy „Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk”. *Ez lenne a szép öregség titka: bölccsé lenni, nem pedig morgónak, elégedetlennek, akaratosnak.* Ám a bölcsességet már fiatal korban kell elkezdni. Ismét bölcs Salamont idézném: „Emlékezzél meg az Úrról a te ifjúságod idejében, amíg el nem jönnek a nemszeretem évek”. *Az a legfontosabb, hogy a fiatalok olvassák a Bibliát, olvassanak lelki könyveket, ahol Jézus tanítása van kidomborítva.* És kívánom, hogy Istenre figyelve mindenki jól élje meg az életét, keresse a lehetőséget Isten országának építésére. Ezt kívánom utódainknak is, főleg a fiataloknak, ebben legyenek buzgók, mert csak ennek van értelme. Mert minden elmúlik, de az Isten beszéde megmarad örökké – mondta a püspök.

– Hálát adok az Úrnak Lajos bácsiért, hogy Isten megadta neki azokat az ötleteket, melyeknek köszönhetően létezik ez az idősek otthona, hogy megnyíltak református oktatási intézményeink, az pedig külön ajándék számunkra, hogy itt lehet és szolgálhat közöttünk – fogalmazott köszöntőjében Nagy Béla, a KRE Diakóniai Osztályának igazgatója. – Adjon az Úr Lajos bácsinak még sok boldog esztendőt, erőt, kitartást, jó egészséget, hogy bölcs gondolataival, útmutatásaival irányítson bennünket. „Áldjon meg téged az Úr, és őrizzen meg téged!”

Az otthon lakóinak nevében Kota Sándor fogalmazta meg jókívánságait, majd vidám beszélgetés mellett fogyasztották el közösen az ünnepi vacsorát, szelték fel a születésnapi tortát.

Isten éltesse, kedves Lajos bácsi!

Kovács Erzsébet

(Forrás: <http://refua.tirek.hu/hir/mutat/50824/>)

Czirmayné Kocsis Róza: Fényeljék világozságotok (portrévázlatok) 2015.

A szerző negyedik kötetét vehetjük kezünkbe. Újabb könyvében lírai képekben mutatja be ismerőseit, barátait, szellemi társait irodalmi – publicisztikai műfajokban: portrévázlatban, életútban, interjúban, riportban. A könyvben több párhuzamos 20-21. századi pályakép mellett olvashatók egykori lelkészek portréi, akiket szó szerint a feledés homályából hoz fel a fényre.

Egy-egy személyt írói eszközökkel mutat be a szerző, róluk jellemrajzot vagy jellemképet ad: személyleírást nyújt, bemutatja rövidített pályaképeket, esetleg hatástörténetüket. A könyv lapjain eltérő jellemekkel találkozunk, akiket nem csupán az író – szerkesztő, Czirmayné Kocsis Róza személye köt össze, hanem az is, hogy a bemutatott emberek életében van valami közös jegy, hasonló tevékenység: a szolgálat. Mindenki cselekvő férfi vagy nő, akik más-más módon szolgálnak egy-egy közösséget: egyházi gyülekezetet, családot, oktatási intézményt, települést, kisebbségi magyarságot, Kárpát-medencei reformátusságot. Szolgálnak

katonaként, lelkészként, énekesként, néprajzkutatóként, tanárként, orvosként, költőként és képzőművészként egyaránt felelősséggel és elkötelezettséggel.

Hamvas Béla után szabadon idéződik: egy nemzet szellemét csak úgy mentheti meg, ha van szellemi kasztja, mely a lét magasabb köreiből vezető úthoz való viszonyát fenntartja.

Gyulai Edit, Hajdúböszörmény

Prófétai szavak több mint 70 év távlatából

„A farkas... elszéleszti a juhokat”
(János 10,12)

Az utóbbi időben a Bp-Pasaréti Egyházközség hírlevelében (www.refpasaret.hu Áldás, békesség rovat) a gyülekezet első éveinek történetével foglalkozunk. A látványos külső gyarapodás és építkezés mellett a gyülekezet lelkipásztora jól látta az egyházra leselkedő veszélyeket is. Egy 1943 májusában elmondott prédikációjában Joó Sándor ezeket sorolta el megrázó erővel (megjelent a Számadás c. kötetben, 2012):

A gyülekezeti tagok családi élete nem a Krisztus uralma alatt folyik, a missziói alkalmak működése akadozik, kint a világban az egyház létét – és ezzel együtt az egész társadalom létét – sötét erők fenyegetik. Itthon, a látszólag keresztyén társadalomban mind erősebb a különböző pogány ideológiák hatása. Kint, a

háborúban ekkor már megtörtént a Don-kanyarnál a nagy vereség 1943 januárjában, és az egyelőre még távoli frontokon vészjósló fordulat következett be.

„Krisztusnak a családonkinti nyáját már szét is szórta a sátán: alig van már egy-két olyan család, ahol imaközösséget alkotnak a családtagok egymással, ahol házi istentiszteletet végeznek, ahol még előveszik a Bibliát, meg az öreg Szikszait, és csendes estéken olvasnak belőle. A gyülekezeti bibliaórákról is igyekeznek elszéleszteni a juhokat a sátán. Legutóbb az egyik bibliaóránkon

egyetlen résztvevő volt. Tragikus dolog az, amikor egy bibliaköri közösség tagjai szétszélednek. Az események ilyen alakulása mindig a sátántól van, az ő törekvése szétszéleszteni a nyáját.

Legyünk elkészülve rá, hogy az elkövetkezendő időben még jobban fog erősödni a sátánnak ez a gyülekezetbontó, szétszüllesztő munkája. Bármilyen gyengék és elesettek is a keresztyén egyházak a világban, mégis Krisztus egyházai képezik még ma is a legnagyobb akadályt a sátán törekvéseinek, a sátán munkájának az útjában.

Ezért érdeke a sátánnak, hogy az egyházat feleslegessé tegye az emberek életében, hogy az egyházak tekintélyét aláassa, hitelet rontsa. Ezért érdeke ennek a világnak és érdekünk mindnyájunknak, hogy Krisztus anyaszentegyháza virágozzék, megerősödjék, mert a hívő emberekből álló egyházi közösségre mondta Jézus azt, hogy a pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat.

Most pedig igencsak rányíltak erre a világra a pokol kapui. Ne segíts hát te magad is szétszéleszteni a nyáját, ne szakadj ki a testvéri közösségből, sőt igyekezz minél elszakíthatatlanabban hozzátartozni a szentek egységéhez, a Krisztus anyaszentegyházához, a Jó Pásztor nyájához...

Krisztus híveinek a helyzete e világon olyan, mintha bárányokat bocsátanának a farkasok közé. Óh, milyen reménytelen volna a keresztyénség helyzete és minden egyes keresztyén ember sorsa ebben a sátánnak tetszelgő világban, ha csak béresek vigyáznának rájuk, azaz ha a gonosz hatalmasság ellen csak emberi segítségre, fegyveres erőre, törvényekre számíthatnánk.

Milyen jó, hogy a Pásztorunk is velünk van...?

Úgy tűnik, hogy ezek a profétai szavak ma is nagyon aktuálisak. De még inkább érvényes marad a vigasztalás is, hogy a juhok a Jó Pásztor tulajdonai, és Ő vigyáz rájuk.

Viczián István

1. Áldó hatalmak oltalmába rejtve Csak várjuk békén mindazt, ami jó. Mert Isten őriz híven reggel, este, Ő hú lesz, bármit hozzon a jövő.

2. Ha gyöttri, bántja szívünket a régi, És múlt napoknak terhe ránk szakad, Megrettent lelkünk vigasztalat kéri, Mit nekünk szerzett, Atyánk, szent Fiad.

3. S ha szenvedések kelyhét adod inni, Mely színiig töltött, keserű s nehéz, Te segíts békén, hálával elvenni, Hisz áldva nyújtja hú atyai kéz!

4. És ha az úton örömet adsz nekünk, Ha szép napod ragyogva ránk nevet, Biztasson, intsen sok nehéz emlékünknél, Hogy életünket szenteljék neked!

5. A csend köröttünk mélyen szerteárad. Hadd halljuk azt a tiszta éneket, Amely betölti rejtett, szép világod, Hol téged dicsér minden gyermeked!

Dietrich Bonhoeffer 1906–1945 (német)
<http://enekeskonyv.lutheran.hu/enek355.htm>

Áldó hatalmak oltalmába rejtve

J. Gelineau 1971

Ál-dó ha - tal - mak ol - tal - má - ba rejt - ve

Csak vár - juk békén mindazt, a - mi jó. Mert Is - ten

ő - riz hí - ven reg - gel, es - te, Ő hú

lesz, bár - mit hoz - zon a jö - vő.

Mit jelent nekem a Biblia?

2017. októberében fogjuk ünnepelni, ha Urunk megengedni, a reformáció születésének 500. évfordulóját. Ennek előzeteseként lapunkban sorra vesszük a hitújítás sarkalatos elveit, s ezekről megkérdezzük olvasóinkat, presbitereket, egyházi vezetőket, szerkesztőségünk tagjait. Ezek az elvek: egyedül a Szentírás, egyedül Krisztus, egyedül hit által, egyedül kegyelemből, egyedül Istené a dicsőség. Most az egyedül a Szentírás elvéről olvasunk vallomást Mit jelent nekem a Biblia? címmel. Várjuk Kedves Olvasóink gondolatait és vallomásait is! (drbl)

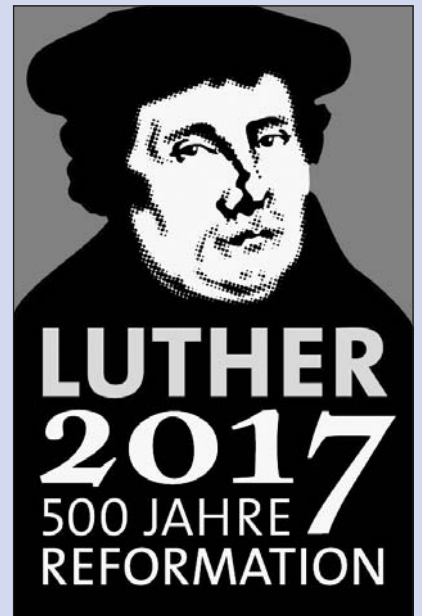
Önmagában „csak” egy könyvet, egy nagyon okos, értékes könyvet. De Jézussal az **örök élet beszédét**, az örök Igét, az örök életre mutató vezérfonalat jelenti nekem, keresztyén testvéreimmel együtt. Az evangélisták és apostolok írásaiból, melyeket Isten Lelke ihletett, megismerhetem Jézus tanítását. A törvény és prófétai íratok által, de a zsolttárok révén is kitarul előttem Isten Országá, és mégis titok marad. Bűnről,

bűnbánatról és bűnbocsánatról személyesen engem is értesít és tükröt tart elém (Zsid 4,12-13). Magamat könyvszerető, könyvgyűjtő embernek ismerem, aki könyvek között nőtem fel, és könyvtárban érzem jól magam. A Bibliát magamnál hordhatom, benne van egy hordozható könyvtáram, amely munkaeszköz, imádságos könyv, anyanyelvem. És más nyelvek szépségét és gazdagságát művelő könyv is. Nevezik könyvek könyvének, az Élet könyvének, nekem **élő könyv**. Digitális eszközök segítségével is hallgathatom, olvashatom jártomban-keltemben, felkelésemben és lefekvésemkor, éjjel és nappal, úton és otthon: éltet, feleml, továbbvezet. Úgy élek

vele, mint valami vitorlás hajóban a tengeren – ezer veszély között –, s a Lélek erejével vitorlázom a jó kikötő felé, ahol Jézus vár. Tisztelem és csodálom a bibliafordító tudósokat, napjainkban a kézírással Bibliát másoló testvéreimet, a bibliaterjesztőket, egy-egy bibliai karakter művészi megjelenítőit színpadon vagy filmvászonon. Tisztelem a Biblia ihlette nagyjainkat, bizonyágtéveket, bibliás hitvalló őseinket. A valamikori Jugoszláviai Református Énekeskönyvben az „El ne hagyjuk a Bibliát...” kezdetű dicsőret azt zengi, hogy a Biblia „ingyen kegynek záloga”, amit sohasem hagyjunk el. Nem mágikus eszköz, hanem **ajándék**, ingyen kegyelemből, mely az Üdvözítőről szól. Ezért is olyan szép dolog ajándékba Bibliát adni szeretteinknek. Csodálatos a kínálat: Gyermekek Biblia, Kis képes Biblia, Családi Biblia, Cigány Biblia, Braille Biblia (Könyvek Könyve Pontokban) gyengén- és csökkentő testvéreinknek. Amikor én már nem leszek, a Biblia akkor is lesz, és egyre jobban terjed. Rendíthetetlenül bízom Jézus ígéretében, amit Márk evangélista így fogalmazott meg: „Az ég és a föld elmúlik, de az én beszédeim nem múlnak el” (Mk13,31). Isten minden korban gondoskodott az Ő Igéjének írott és hirdett formában történő terjedéséről. Ezután is meg fogja tenni. Nekem a Biblia a világképem, istenképem, emberképem és önképem, egész értékrendem kialakulásához nélkülözhetetlen, hogy eljussak hit és reménység által a színről-színre látásig (1Kor 13,12). Szeretem a Bibliát, mert élő könyv, mert él az Úr, és benne „...Isten elküldte Fiának Lelkét a mi szívünkbe” (Gal 4,6). Évezredes szív küldi... szívnek... szól az örök Istentől. És akkor már nem lehet titok többé, hiszen kijelentette magát benne Isten, Aki a Szeretetet. **Istennek legyen hála a Bibliánkért!**

Dr. Békefi-Röhrig Klaudia
volt délvidéki református lelkész,
dipl. pasztorálpszichológus

Dal a Bibliáról

*Hol nincs a polcon Biblia,
üres, kietlen ott a ház;
Könnyen bejut Sátán oda,
S az Úr Jézus ott nem tanyáz.*

*Azért hát ember, bárki légy,
Egy-két filléred kerül:
Egy Bibliát sietve végy
Az ördög ellen fegyverül.*

*Nyisd azt föl minden reggelen.
Csüggj hittet mindenik szaván.
Merülj belé figyelmesen,
Olvasd, kutasd nap-éjszakán.*

*E könyv erőt ad és vigaszt,
S ne bánd, ha int, ha néha bánt,
Pajzs gyanánt használjad azt
Örömben, búban egyaránt.*

*Szeresd e könyvet, s úgy tekintsd
Mint földi éltet támasztát,
Amely ha sírodig kísért,
Számodra nyit új, jobb hazát.*

Luther Márton

Szerény, de szívbeli ajánlás a felvételi hirdetéshez

Hálás szívvel és örömmel közvetítem lapunk szerkesztő bizottságához a Sárospataki Református Teológiai Akadémiára és az Akadémia Népfőiskolai ágára történő jelentkezés szép és gazdag lehetőségét.

Évtizeden át szerzett megtapasztalásom, hogy milyen nagy ajándék és felelősség is egyben akár egy-egy személy ajánlással, referencia levéllel történő megerősítése. Mennyivel inkább rendkívüli kiváltság egy történelmi intézmény információs anyagát akár csak továbbítani is.

Ha csupán a portás, a küldönc szerepét töltjük is be, akkor is igaz, hogy az ember már a bibliai zsoltáros életidőt is meghaladva ugyan (90. Zsoltár), mégis megszeppent, kicsi diákká válik a közel 500 éves Kollégiumra gondolva és különösen szólva is valamit.

De az intézmény történelmi nagysága nem csupán megriaszt, hanem gyermekévé is formál. A szemlélődés történelmi mértékű marad, vagy éppen azzá válik, de az érzelmi szálakon mégis az Alma Mater (Éltető Anya) és a discipulus (tanuló) kölcsönös ragaszkodása lesz meghatározóvá a spiritus loci, a helység, a falak között kialakult, a Lélek által évszázadok során megérintett nemzedékek szellemében.

Mi az, ami a vallomásos hangvételbe tárgyiasulva is belefér, sőt ki sem maradhat abból? Csak éppen a feltörő gondolatokat és halvány ismereteket rögzítve: *mindenek felett a hűség, mellyel az intézmény a történelmünket őrzi, értékeli, és átadásra alkalmassá formálja. Röviden szólva: történelmünket az Ige mérlegére teszi. Ez azért lehetséges, mert Isten gondoskodott róla, hogy mindig az Ige Kollégiuma legyen.* Ha nem is mindig és azonnal ismerte fel intézményünk a Lé-

lek nagy széljárásait, de végül mindig magáévá tette és másoknál mindig korábban. *Így vált a Reformáció utáni nagy európai ébredési mozgalmaknak otthont, befogadást nyújtó székhelyévé.*

Mivel ezeknek kapcsán *nem a szakadások, hanem a missziói szolgálatok irányába mozdult,* azért nagyon fontosá lettek számára a gyülekezetek, a szorványok, és ezek fészkeibe fellelhető, egyszerű életben rejlő, személyiségbeli kincsei (Népfőiskola). *Nagy üggyé vált az egyház és nemzettest gondozása, a mártíriumok sokasága, az áldozathozatal és mind ezeknek Isten Országá erőterébe történő bevonása. Adott evangéliumi távlati a világmiszió felé is vonták.* A szociális érzék évszázadokon át valóban Anyává tette, míg az Ige, s annak őrzése hitvallóvá is.

Ez már elviselhetetlenül sok volt más egyházi hatalmi körök számára, majd a XX. század istentelen ideológiáinak, *ezért kellett ismételtelen bezárni, vagy személyi állományában elüldözni intézményünket, utoljára 40 évre.*

Jöjj, ne félj, és ne habozz, ha induló csónakod zászlajára csak egy is felírható a Jézus Krisztus evangéliumának fentebb említett értékei közül, közelíts felénk! A Lélek és a Tudomány révkalauzai majd segítenek, hogy hajótörés nélkül parthoz érj.

A pataki találkozásig is Isten áldását kérve életedre, testvéri szívvel egy öreg hajós:

D. Szabó Dániel

Felvételi hirdetés 2016/2017

A Sárospataki Református Teológiai Akadémia felvételt hirdet a 2016/2017-es tanévre a következő szakokon:

1. Teológia szak – Teológus szakirány (osztatlan MA képzés, nappali tagozaton; képzési idő: 10 félév)
2. Teológia szak – Lelkész szakirány (osztatlan MA képzés, nappali tagozaton; képzési idő: 12 félév)
3. Katekéta-Lelkipásztori munkatárs szak (BA képzés, nappali- és levelező tagozaton, valamint a beregszászi kihelyezett tagozaton; képzési idő: 6 félév)
4. Református közösség-szervező szak (BA képzés, levelező tagozaton; képzési idő: 6 félév)

5. Teológia MA szak (hitéleti alapszakra épülő képzés, levelező tagozaton; képzési idő: 4 félév)

2016 szeptemberében induló szakirányú továbbképzéseink:

1. Egyházi kommunikáció szakirányú továbbképzés (4 félév)
2. Bibliai gazdálkodás szakirányú továbbképzés (4 félév)
3. Biblia-alapú lelkigondozó szakirányú továbbképzés (2 félév)
4. Pásztorálpszichológia szakirányú továbbképzés (4 félév)
5. Keresztyén hospice lelkigondozó szakirányú továbbképzés (4 félév)
6. Református hit- és erkölcsstan oktatói szakirányú továbbképzés (4 félév)

A jelentkezés határideje valamennyi szakon: 2016. április 20. • Szakirányú továbbképzések esetében: 2016. augusztus 31.

A jelentkezési lapok letölthetőek honlapunkról: <http://srta.hu/jelentkezési-lapok>

Presbiteri és gyülekezetimunkás Népfőiskola (1 év levelező képzési forma)

A jelentkezésnek nem feltétele az érettségi, sem a választott gyülekezeti tisztség. A képzés díjmentes. Min. 15 fő jelentkezése esetén indul.

A képzésekről és a felvételi rendjéről bővebben olvashatnak honlapunkon, valamint szívesen állunk a jelentkezők rendelkezésére a következő elérhetőségeken: srta@titek.hu, illetve 0036- 47/312-947

Szeretettel várunk minden érdeklődőt!

„Uram, taníts minket imádkozni” (Luk 11,1b)

Meghívó

A Dunamelléki Református Egyházkerület
és a Magyar Református Presbiteri Szövetség

**2016. március 19-én, virágszombaton 10 órai kezdettel
a Budapest-Józsefvárosi Református Egyházközség templomában**
(Budapest VIII. ker., Salétrom u. 5.)
tartja

36. DUNAMELLÉKI EGYHÁZKERÜLETI PRESBITERI KONFERENCIÁJÁT.

A konferencia központi témája:

TANULUNK IMÁDKOZNI

**„Mindenkor örüljete, szüntelenül imádkozzátok, mindenért hálát
adjátok, mert ez az Isten akarata Jézus Krisztus által a ti javatokra”**
(2Thessz 5,16-18)

A konferencia programja:

- 09:30–10:00 A résztvevők érkezése, regisztrálása
10:00–10:40 Megnyitó áhítat és köszöntés:
nt. Bacskai Bálint, a Bp.-Józsefvárosi Egyházközség lelkipásztora
10:40–11:00 Megnyitó: *dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök*
11:00–11:40 Kihez imádkozunk? *Dr. Szűcs Ferenc teológiai professzor*
11:40–12:00 Szünet
12:00–12:20 Zenei szolgálat
12:20–13:00 Imapéldák a Szentírásban:
Dr. Pecsuk Ottó, a Magyar Bibliatársulat Alapítvány főtájkára
13:00–14:00 Ebédszünet, ebéd
14:00–14:30 Bizonyágtétel: Mit jelent az életben az imádság?
*Fóris Györgyné, a Baranyai Területi Szervezet aelnöke,
Hajdú Ildikó, a helyi gyülekezet presbitere, missziói bizottságunk tagja*
14:30–15:00 Egyéni és közösségi imádkozás,
dr. Szabó Károly gyermekgyógyász főorvos, a Délpesti Területi Szervezet elnöke
15:00–15:50 Kérdések, beszélgetés, imaközösség
16:00 Istentisztelet úrvacsorával a templomban, szolgál
Szloboda József, a Budapest-Északi Református Egyházmegye esperese

Jelentkezni lehet a létszám felmérése érdekében legkésőbb
március 14-én, hétfőn 12 óráig

a Magyar Református Presbiteri Szövetségnél telefonon, faxon (06-1-476-3211)
mobiltelefonon (06-20-250-1428), vagy e-mail-en (szovetseg@presbiter.hu).

Szeretettel hívjuk és várjuk az Egyházkerület minden presbiterét
és gyülekezeti tagját, valamint minden érdeklődőt a konferenciára!

A részvétel ingyenes, adakozást az ebéd költségeire elfogadunk.

Budapest, 2016. január 22.

Testvéri szeretettel:

dr. Tókéczki László
egyházkerületi főgondnok

dr. Szilágyi Sándor
ügyvezető elnök

Esztendőknék fordulásán...

Kálvin újévi imája

Jó Atyánk, előttünk az ismeretlen újesztendő. Bizonyára jót és szépet, meg rosszat és nehézséget is hoz majd. Erősítsd meg kérünk hitünket afelől, hogy mindazzal, ami vár ránk, javunkat akarod. Tégy bizonyossá, hogy semmi sem szakíthat el minket szeretetedtől. Hiszen az elmúlt esztendőben is megtapasztaltuk szeretetedet, ezért tekintünk bízó hittel az újesztendőre is. Hálával nézünk vissza, reménnyel fordulunk előre. Hálaadásunk közben sem feledkezünk meg testvéreinkről: azokról, akik éheznek és fáznak, akik fenyegetések és üldözés között élnek, akiknek az életét erőszak veszi körül. Erősítsd meg őket, Urunk, nehogy elveszítsék hitüket, de megőrizhessék bizodalmaukat Tebenned, és új reménységet kapjanak. Engedd Urunk, hogy emberséget tapasztaljanak, s felfedezhessék szereteted jeleit. De könyörgünk azokért is, akik a baj és erőszak okozói: fedezzék fel szeretetedet, s így hagyják el gaz cselekedeteiket. S ami eközben szívünket és elménket betölti, azt mind Eléd hozzuk, és közösen kérünk Téged így: Mi Atyánk, aki a menyekben vagy...

Ami a lényeg

Uram, amikor botorkáltam
és elestem,
fel tudtam állni,
mert Téged követtelek.

Rudolf Bohren

Ahol élni fog a hit,

nem fogja engedni, hogy a lelkek a világba dermedjenek, hanem a végső feltámadás reményéhez emeli fel őket.

Kálvin

Meghívó

A Magyar Református Presbiteri Szövetség – Alapszabályának III.3.3. pontja értelmében – **évi rendes küldött-közgyűlését**

2015. március 12-én (szombaton) 10 órára

a Dunamelléki Református Egyházkerület Székházának dísztermébe
(1092 Budapest, Ráday utca 28. II. em.) összehívom.

A küldött-közgyűlés tárgysorozatát az elnökség az alábbiak szerint javasolja:

- 09:00–10:00 Érkezés, a küldöttek regisztrálása
 10:00–10:40 Megnyitó áhítat: *dr. h.c. Szabó Dániel, a Szövetség nemzetközi tanácsadója*
 10:40–11:00 Köszöntés, határozatképesség megállapítása, elnöki megnyitó: *dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök*
 11:00–11:15 Köszöntések a vendégek részéről
 11:15–11:40 2015. évi elnökségi beszámoló, *dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök*:
 - tárgyévi konferenciák - területi tisztújítások
 - támogatások - idei konferenciák
 - területi szervezetek működése - 2016. évi munkaterv
 11:40–12:00 Zenei műsor, *dél-koreai vendégművészek szolgálata*
 12:00–12:10 A Felügyelő Bizottság beszámolója: *Bittó Zoltán, a Felügyelő Bizottság elnöke*
 12:10–12:20 A Gazdasági Bizottság beszámolója: *dr. Székely István, a Gazdasági Bizottság elnöke*
 - 2015. évi gazdasági beszámoló - a Számviteli Politika módosítási javaslata
 - 2016. évi költségvetés - tagdíj és előfizetési díjak 2016-ra
 12:20–12:35 Beszámoló a Szövetség 2015. évi missziói munkájáról és a 2016. évi missziói munkaterről:
dr. Viczián Miklós missziói elnök
 12:35–12:50 Beszámoló a 2015. évi presbiterképzésről és a 2016. évi tervekről: *dr. Judák Endre presbiterképzési elnök*
 12:50–13:10 Hozzászólások, határozati javaslatok megvitatása az elhangzottakhoz
 13:10–14:00 Ebédszünet
 14:00–14:25 Előterjesztés az Alapszabály és az SzMSz módosítására: *dr. Petneházi Zsigmond jogtanácsos*
 14:25–14:45 Előterjesztés a 2017. évi országos tisztségválasztás jelölőbizottságának tagjaira, majd nyílt szavazás:
dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök
 14:45–15:00 Beszámoló a PRESBITER szerkesztőbizottságának 2015. évi munkájáról és 2016. évi terveiről:
dr. Békefy Lajos, felelős szerkesztő
 15:00–15:20 A Kanizsai Pálfi János díj 2016. évi díjazottjának kihirdetése és a díj ünnepélyes átadása
 15:20–16:00 Hozzászólások
 16:00–16:20 A küldöttgyűlés folyamán előterjesztett határozati javaslatok végső elfogadása
 16:20–16:40 Zárszó, imádság, Himnusz

Amennyiben a küldöttgyűlés nem határozatképes, a küldöttgyűlést az Alapszabály III.3.3 pontja értelmében ugyanezen a napon és helyen, 10:30 órára újra összehívjuk a határozatképesség vizsgálata nélkül.

A küldöttgyűlésre Szövetségünk területi szervezeteinek szavazati joggal rendelkező küldötteit szeretettel várjuk. A küldöttgyűlés nyilvános; hívjuk részvételre minden tagunkat és az érdeklődőket is.

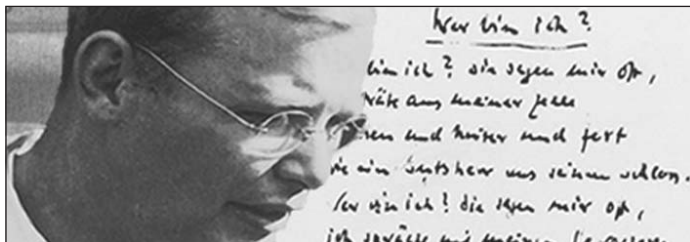
Útiköltségük megtérítéséhez kérjük, hogy vasúti és autóbusz (lehetőleg menettérti) jegyeikről a Szövetség nevére és címére kiállított számlát hozzanak. Ellenértéküket a helyszínen kifizetjük. Gépkocsival érkezés költségét csak legalább 3 fő együttes utazása esetén térítjük. Gépkocsival érkezés esetén a parkolás a környező utcákon lehetséges, díjfizetési kötelezettség nélkül.

A beszámoló, a munkaterv és a határozati javaslatok, valamint a határozatok egyéb előkészítő anyagai megtalálhatók a <http://www.presbiter.hu/index.php?id=228> internetes címen. A beszámolókkal, a jelöltekkel, valamint a munkatervvel kapcsolatban várjuk javaslataikat, észrevételeiket, bírálatukat.

Budapest, 2016. február 15.

Testvéri szeretettel:
dr. Szilágyi Sándor
 ügyvezető elnök

Bonhoeffer újévi éneke halála előtt

Égi erőktől átölelve szépen, védelmet, vigaszt nyerve biztosan, úgy vágyom élni most is az új évben, vétekek lenni s menni boldogan. // Még a régi kínok a szívünkben ülnek, még gonosz napok súlyos terhe fáj, add üdvösséged zaklatott lelkünknek, mit nekünk szerzél, ó, égi Király. // És nyújtsd bár a nehéz kelyhet nekünk, kinnal, keservvel csordultig telit, hálásan vesszük zúgo-

lódás nélkül, és áldjuk érte drága kezeid. // És ha örömet még valaha adnál e világon és napja ránk nevet, majd elidőzünk az elmúlt napoknál, s néked ajánljuk fel az életet. // Lobogjon csendben gyertyáidnak lángja, melytől eloszlik majd a vak sötét, add, hogy az ember egymást megtalálja, tudjuk, a fényed úzi el az éjt. // És bár most minket körülvesz a mély csend, a világnak hadd halljuk a dalát, mely láthatatlan körülöttünk felcseng, gyermekeid magasztos himnuszát. // A jó hatalmak csodás rejtekében vigasszal várjuk azt, mi még jöhet, Isten velünk van reggel és az éjben, s tudjuk, minden nap szent keze vezet.

(Bonhoeffer énekének fordítása Jakus Imre munkája)

Megdöbbenő a számok üzenete

A keresztyénüldözés világindexe 2016

A 60 éve világszerte működő Open Doors nevű nemzetközi keresztyén szervezet közölte jelentését, az ún. világüldözési indexet az elmúlt év keresztyénüldözésének a helyzetéről. 50 államban valósul meg naponta kisebb-nagyobb bűncselekmény, csoportosan elkövetett akció, államilag végrehajtott, ideológiai vagy paranoiás-hatalmi eredőjű üldözés. A 21. század egyik legnagyobb emberjogi ségyeneként és permanens jogsértésként. A számok növekedést mutatnak. (Részletes elemzés itt olvasható: bekefy.agnusradio.ro)

Az Open Doors, azaz Nyitott Ajtók nevű szervezetet egy jó hollandus, református atyafi hozta létre. Anne van der Bijl 1955-ben alapította, akit világszerte úgy ismernek, mint „Isten csempészét”. Már az alapítás évében feltűnt a szocialista Lengyelországban, 1957 óta állandóan járta a vasfüggöny mögötti országokat bogárhátú Volkswagenjén. „Csempészárúja” mindig ugyanaz volt: Isten és a Biblia sok nyelven. A kezdetben egyemberes szervezet mára sok ezres nemzetközi szervezetté nőtte ki magát. Munkájuk hivatkozási alapja az ENSZ Emberi Jogok Nyilatkozatának 18. szakasza, ami kimondta a vallásszabadság egyetememes jogát. Bibliái legitimációjukat ezzel a jézusi Igével adják meg: „Íme, nyitott ajtót (angolul open door) adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be” (Jelenések 3,8).

A 2016-os jelentés a 2015. évi világhelyzettel foglalkozik 292 oldalon. 2014-ben nyilvánosságra került, hogy a hitük miatt kivégzett keresztyének száma 4344 volt, 2015-ben ez a szám 7100-ra emelkedett. A keresztyén templomok, imaházak, intézmények elleni bombatámadás, gyújtogatás a 2014. évi 1062-höz képest több, mint kétszeresére emelkedett, 2406-ra nőtt. Az Iszlám Állam tovább növelte rekordlistáját a meggyilkolt, lefejezett keresztyének számával. Legelrettentőbb a tunéziai tengerparton kivégzett 22 egyiptomi kopt vendégmunkás példátlan esete volt.

Az El Shabab és a Boko Haram Nigériában, Kenyában, Líbiában „mesterkedett” eredményesen. Legbrutálisabb tettük 2015. nagycsütörtökjén a kenyai Garissa egyetemén kivégzett 147 keresztyén egyetemista volt (erről is írtam erdélyi blogomon: bekefy.agnusradio.ro és Keresztútban c. kötetemben).

A 2016-os publikálásban a diktatórikus Észak-Korea maradt az élen. Ott összesen 91 653 keresztyént tartanak számon, akik magán-, és családi életükben, szociális viszonyaikban, egyházi és más tekintetben szenvedtek el hátrányt hitük miatt, kerültek börtönbe, munkatáborba. Ebben a számban benne van 9815 olyan keresztyén, akik kifejezetten fizikai erőszakot viseltek el. Második helyre jött fel Irak, ahonnan az ISIS üzte el őket, szám szerint a jelzett időszakban 90 145-öt, itt is kiugró a fizikai gyötrelmet elszenvedők száma, ez 15 556. Harmadik helyen van Eritrea, 89 227 üldözöttel, negyedik helyen, eggyel előbbre lépve a korábbi évi helyezéshöz képest Afganisztán, 88 130 üldözöttel, 10 741 fizikai erőszakot elszenvedővel. Ötödik helyre lépett elő Szíria, szintén az ISIS brutalitásai miatt, ahonnan az adott időszakban 86 993 keresztyént, jobbra ortodoxot üldöztek el, itt is kiugró a fizikai erőszakot, testi kínzást és lefejezést elszenvedtek száma. Ez ugyanannyi, mint Irakban! Nagyon ugrott a listán Pakisztán, most a 6. helyre küzdötte le magát a korábbi nyolcadik helyről, ahol a vallási türelmetlenség igencsak többirányú: hindu, muszlim indíttatású, legtöbbször keresztyényellenes atrocitások jellemezték, de egymás ellen is robbantak ki véres összetűzések. Itt még magasabb a fizikai szenvedést és tortúrát elszenvedők száma, ez 16 667, több a szíriai és az iraki brutalitásnál. Hozzá hasonlóan még csak egy ország van, ahol ekkora a testi erőszak, a 12. helyen álló Nigériában, amelyik a 2014-es listán még 10. volt. Líbia 2014-ben még nem volt a véres kezűek és a vallási okok miatt diszkriminálók élmezőnyében, most „leküzdötte” magát a 10. helyre. A legnagyobb ugrást „lefelé”, az élre ezen a fordított „démoni dicsőségtáblán”, borzalom piramison Eritrea hajtotta végre. A két évvel ezelőtti kilencedik helyről lerukkolt a 3. helyre.

(Folytatás a 24. oldalon)

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

November

9-én készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

14-én a tolnai egyházmegyéhez tartozó Lengyel presbiteri konferencia volt, 140 fő részvételével. A nap témája: „A lelkes, a presbiter és a szolgálók együttműködése” volt. Az alkalom érdekessége, hogy a témát fórumbeszélgetés keretében dolgozták fel a résztvevők.

Ugyanezen a napon dr. h.c. Szabó Dániel nemzetközi tanácsadónk Budapesten, a Magyarországi Metodista Egyház konferenciáján előadással szolgált. Az alkalom a Wesley János Teológiai Szövetség szervezésében került megrendezésre, „A radikális szeretetszolgálat” címmel.

15-én dr. h.c. Szabó Dániel a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetségének konferenciáján szolgált, Érmihályfalván.

18-19-én a MRE Zsinat ülésén Szövetségünket Váczi Gábor szövetségi titkár képviselte.

19-én, a Parlament Felsőházi termében megrendezett, a Keresztény Civil Szervezetek 12. Országos Fórumán Szövetségünket dr. h.c. Szabó Dániel nemzetközi tanácsadó és dr. Viczián Miklós misszió elnök képviselte. A konferencia témája „Menekültáradat – felelősségvállalás és segítségnyújtás” volt.

20-21-én a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karán szervezett nemzetközi konferencián Szövetségünket dr. h.c. Szabó Dániel képviselte.

20-án a KDNP Protestáns Műhely országos konferenciáján, Révfülpön dr. Békefy Lajos felelős szerkesztőnk előadást tartott Merre megy Európa? – Migrópa vagy/és Eurábia címmel.

21-én a Szeged-Kálvin téri Református Egyházközség templomában tartotta területi közgyűlést és presbiterképzési alkalmát Szövetségünk csongrádi egyházmegyei területi szervezete.

22-én dr. Kálmán Attila, a Tatai Református Gimnázium alapító igazgatója, a Dunántúli Református Egyházkerület korábbi főgondnoka, egykori államtitkár búcsúztatásán, a tatai református templomban, Szövetségünket dr. h.c. Szabó Dániel képviselte.

26-án ülést tartott Szövetségünk gazdasági bizottsága.

27-én a Magyar Evangéliumi Szövetség közgyűlésén Szövetségünket dr. h.c. Szabó Dániel nemzetközi tanácsadó képviselte.

December

10-én ülést tartott Szövetségünk gazdasági bizottsága, ahol elfogadásra került szervezetünk 2016. évi költségvetése. Ezt követően évváró, hálaadó ügyvezető elnöki értekezlet volt.

15-én dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök megbeszélést folytatott a baranyai református egyházmegye és Szövetségünk baranyai területi szervezete elnökségével a következő években folytatandó presbiterképzés vonatkozásában.

18-án a Budapest Adna Café-ban volt dr. Békefy Lajos felelős szerkesztő Keresztútzben c. kötetének bemutatója. A Szövetségből dr. Szilágyi Sándor elnök, dr. Viczián Miklós, Apostagi Zoltán, valamint Heckmann Tamás, a könyv képszerkesztője és tördelője vett részt. A könyvhöz írásban gratulált Áder János köztársasági elnök, Orbán Viktor miniszterelnök és Jókai Anna Prima Primissima-díjas író.

2016. január

11-én készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

A szerkesztőbizottság következő ülésének időpontja: **2016. február 29.** (hétfő) Megjelentetésre szánt írásait eddig az időpontig kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

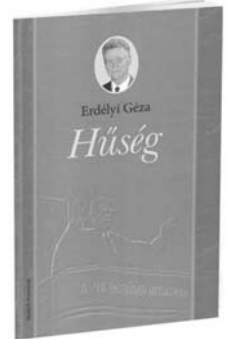
Váczi Gábor

A presbiter könyvespolcára

Dr. Erdélyi Géza:

Hűség

„Most engedd, Uram, elmondanom azt is, ami fáj. Nagyon fáj hazám darabokra szaggatása, hegyeink, folyóink elvesztése, fájnak a nyelvünk és öntudatunk ellen minduntalan megújuló merényletek. Fáj az igazságtevés elmaradása. Sírnom kell a modern bálványimádás miatt, a megtévesztő hazudozás megosztó, testvérrel ellenséggé szembeállító gyűlöletstílus miatt. Nagyon fáj az idegen szívek manipulációja okozta hosszantartó nemzetleépülés.”

A sok képpel illusztrált, változatos stílusban írt, őszinte életvallomás, érdekes, tanulságos olvasmánya lehet minden korosztálynak, de a lelkesek, az ifjú teológus, politológus, bölcsészhallgatók számára is. És természetesen presbiterieknek is, akiket érdekel az elmúlt félévszázad egyháztörténelme, magyarságtörténelme – „alulnézetből”. Köszönjük dr. Erdélyi Géza felvidéki ny. püspöknek az őszinte szót és az őszinte látelét. Megérdemli, hogy sorsüzeneit a nagyvilág is megismerje, ezért örülünk a közeli angol nyelvű kiadásnak. A könyv részleteire még visszatérünk. (drbl)

KÖSZÖNET ÉS KÉRÉS

Szövetségünk ezúton is köszönetet mond mindazoknak, akik 2014. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ával Szövetségünket támogatták. Ez 2015-ben 104.512 Ft bevételt jelentett, melyet a tagjainknak kiküldött levelek postaköltségeire használtunk fel. Kérjük kedves testvérünket, hogy 2016-ban – amennyiben a 2015. év vonatkozásában adófizetési kötelezettsége áll fenn és Szövetségünket kívánja támogatni – az adóbevallással együtt kitöltendő rendelkező nyilatkozaton a társadalmi szervezetek számára felajánlható szja 1% sorába írja be

„A kedvezményezett neve:

MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG

A kedvezményezett adószáma: 19675039-1-43”

Együttal kérjük, hogy a másik, e célra rendelkezésre álló nyilatkozaton az egyházaknak felajánlható összeggel a **MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ**-at szíveskedjék támogatni. **A kedvezményezett technikai száma: 0066**

Papír alapú bevallás esetén a borítékot ne felejtse el leragasztani és a leragasztásnál aláírni. Mind magunk, mind egyházunk nevében ezen adományát is nagyon szépen köszönjük.

Megdöbbenő a számok üzenete

(Folytatás a 22. oldalról)

Ha az első 20 helyezett között szétnézünk, meglepően sok a vallásüldözésben, az emberi jogok és a vallásszabadság alapjainak masszív megsértését produkáló országok között az iszlám vallást követő országok száma. Húszból tizenhárom, s ilyenek is vannak közöttük, mint Türkmenisztán, Üzbegisztán, Jemen, Szaúdi-Arábia, Etiópia. De szoroson követik őket olyanok, mint Katar, Egyiptom, Brunei, Tadzsisztán, Azerbajdzsán, Kuvait, Banglades és mások. Meglepő, hogy az ötvenes listán szerepelnek olyan országok, amelyekkel kapcsolatban eszünkbe sem jutna feltételezni a keresztényüldözést, mint például Kolumbia, ahol 54 764 jogsértésről tudnak, vagy Mexikó, ahol 55 752 volt az ilyen esetek száma. Ezekben a latin-amerikai országokban a drogbandák, illetve az ellenük tiltakozó keresztények közötti súlyos küzdelmek szedik áldozataikat. De ott találjuk a keresztényekkel szembeni diszkriminációs esetekből 5435-öt felvonultató Törökországot is, meg Kínát is a 33. helyen, ahol 57 450 üldözöttről tudnak, akik közül 8333 személy szenvedett el testi erőszakot. Az első 10 helyezett országban (Észak-Korea, Irak, Eritrea, Afganisztán, Szíria, Pakisztán, Szomália, itt működik az El Shabab terrorista szervezet, akik betörték Kenyába, Szudán, Irán és Líbia) összesen 865 564 az üldözött, közöttük a testi erőszakot, súlyos testi sértést, verést elszenvedők száma 114 266.

A 2016-os világindex is hozta azt, amit tőle joggal elvárunk: alapos elemzéseket, részletes odafigyelést szenvedő keresztyén testvéreinkre, s azt a bizonyosságot is tisztán üzeni, hogy *mindezeknek meg kell lenniük – de ez még nem a vég*. S azt is világossá tette, hogy a világméretű üldözéssel világméretű keresztyén szolidaritás áll szemben. Ez már *lelki-szellemi háború*, ahogyan az mindig is volt Isten városa és a Diabolosz városa között. Nem kétséges, ki lett, lesz a győztes. Ahogyan eleink fogalmazták: Köszöntünk Téged, Győztes Áldozat. Krisztus győzött, harmadnapra feltámadt. Még akkor is így van ez, ha sokan csak nagypéntekig, a keresztségig látnak, hajlandók ellátni. Márpedig a biztos krisztusi győzelem hite az, ami a világon jelenleg élő mintegy 2,3 milliárd Krisztus-követőt állhatatossá, java részében meghátrálás nélkülivé formálja, erősíti az 1,6 milliárd muszlim ellenében. A Győztes áldozat, a *Victor quia victima* új világát, más dimenziójú legyőzhetetlenségét a damaszkuszi, közel-keleti bizonyosságtevő, Európa misszionáriusa, Pál apostol egykor megélte. A Zsidó levél szerzője pedig a hit hőseinek felsorolása előtt, mintegy nagy lelki felütésként, biztatásként le is írta: „*Mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elveszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk*” (Zsidókhöz írt levél 10,39). Erről szól az üldözöttek bizonyágtétele, szóban, imában, helytállásban. Jó lenne erre Európában még jobban odafigyelni – kiáltésképpen a mostani gonosz napokban!

A felelős szerkesztő

Az Újév és a kerék

A Föld forog tengelye körül, a Hold kering a Föld körül, és ez a kettő egy nagy ellipszis alakú pályán kering a Nap körül a legprecízebb óraműnél nagyobb pontossággal. Örök egyenletes mozgásuk keretet ad az időnek. Minden reggelből este lesz, de tudhatjuk, hogy nem végleges a sötétség, mert a maga idején ismét „felkel” a Nap, és nappal lesz az éjszaka után. Ugyanígy a sötét, csillagfényes újhold éjszakáját biztosan követni fogja egy új telihold – s a tél után tavasz, nyár, ősz és ismét tél következik.

A periodikusan ismétlődő kozmikus események azt az érzetet keltik bennünk, hogy mivel minden ismétlődik, nincs különösebb jelentősége az időnek. Közmondásunkat elferdítve: amit ma megtehetsz, megteheted holnap is. Pedig az idő olyan, mint a biciklikerek pályája: Igaz, hogy a szelep rendületlenül egyszer fent, máskor lent, és mindig egyazon tengely körül forogva – de közben halad! Halad, a kiindulási helytől a célja felé.

Az egymást követő napok végtelennek tűnő sora ne feledtesse velünk azt a tényt, hogy az idő egy egyenes vonal, amely a kezdettől a vég felé tart! Tart ez a kozmikus méretekben a teremtéstől az új teremtésig tartó időszávon – de tart ez a mi egyéni életünkben is!

Erre figyelmeztetnek az apostolok most, az „új” év kezdetén:

Ma, ha az Ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket! (Zsid 3,7-8).

A jó cselekvésében pedig ne fáradjunk el, mert a maga idejében aratunk majd, ha meg nem lankadunk. Ezért tehát, amíg időnk van, tegyünk jót mindenkivel, leginkább pedig azokkal, akik testvéreink a hitben (Gal 6,9-10).

Dr. Viczián Miklós

